

ELOFIZETÉS

HILYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDEKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petít sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Ryáttér petít sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1911.

SZERKESZTŐ

STIEBER JÓZSEF

Péntek, március 3.

Mai számunk főbb közleményei:

- Farsang után.
- Uj kórház Aradon.
- A megváltó Győrffy báró.
- Letartóztatott szédelő.
- Földgáz források Arad határában.
- Nyalvujhódás.
- Goga megkegyelmezése.
- Az elhagyott szerető.
- Tisza István gróf beszéde a választójogról és a létszámemelésről.

A megváltó földgáz.

Arad március 2.

Aradon fogyasztják a legdrágább légszeszt az országban. Más városok egyébbel járnak elől; minket ez a kompromittáló elsőség illet meg. Ez az ár azért kompromittál, mert kétségtelenné teszi, hogy aki ennyit kénytelen fizetni, az nagyon ostobául becsapatta magát.

Ugy is van. A gáztársulat a városhoz intézett leveleiben maga is beismeri, hogy olcsóbban, sokkal olcsóbban mérhetné a gázt, de ezt csak úgy teszi, ha a város jól jövedelmező előnyökhöz juttatja. Egyébként addig, míg az általudt szerződés érvényben van, a város fizeti a harminckét filléres árat. Azalatt más városoknak saját gázműveik vannak, ahol potom öszszegért s a közfogyasztásra ingyen kapják a világító anyagot: mi azonban még mindig a bécsi, bár Bécsből számüzött társulat adózói maradunk.

Most a természet kínál segítséget a gázgyárhoz láncolt Aradnak. Már rég kínálja, de csak akkor vettük észre, amikor másutt ilyesmi után nyultak. A sármási földgáz ennek az eddig föl nem fedezett kincsnek értékére tanítja az embereket. Es már nemcsak arról van szó, hogy közvetlenül a földből előtörő gázforrások mentén, azok szomszédságában esinálnak ipartelep-ek, amelyek hajtóer-jét a gáz adja, hanem a legkomolyabb formában foglalkoznak azzal a tervvel, hogy a sármási gázt harminc millió költséggel Budapestig elvezessék s ott világítási célokra használják. Pedig ott csak nemrég vá totta meg a város óriási költséggel a gázgyárat s hazi kezelésben adhatja a publikumnak a légszeszt.

Nünk nem kellene Sármásig nyuló vezetéket építeni. A földgáz, ez a fölbecsülhetetlen természeti kincs, itt van mellettünk, alattunk, csak a legokosabb módját kellene megtanálni, hogy ahhoz kevés költséggel hozzáférjünk és a világítás céljaira fölhasználjuk. Tudott do oz, hogy Aradon a Neuman testvérek ipartelepén és a Simay fele gőzfürdőnél épített ártézi kutak mindegyikénél bő földgáz forrást fedeztek föl, a melyet mindakét helyen motorikus célokra használnak föl. Igaz, hogy a földgázért magáért négyszáz méter mélyre fúrni, s ugyanily hosszú vezetékeket építeni talán nem egészen gazdasá-

gos. De futó vizsgálatok és a hozzáértő emberek közvetlen tapasztalatai is bizonyosságot szereztek arról, hogy Arad határában a föld fölszínéhez sokkal közelebb lehetnek földgáz-források, a melyek a kiaknázásra, az okos fölhasználásra szinte önként kínálják magukat.

Temesvárott már komolyan foglalkoznak a földgázzal való világítás ügyével, noha ott nem ismerik a harminckét filléres gázt. Nálunk, ahol ez az egységár a világításnak ép olyan drágaságát jelenti, mint a minő például a husé, a lakásé, ahol a város kegyellenül és arcpiritóan kivan szolgáltatva egy magánvállalat önzésének, nálunk bünt és mulasztást jelent minden perc, amelyet a drága légszeszről és a kapzsi társulattól való szabadulásra nem használtunk föl. A jelentős példák, az előtünk folyó komoly kísérletek és tervezések meggyőzhetnek bennünket arról, hogy a földgáz problémája nem ábránd és nem elmélet. S épenséggel nem valószínűlenebb az, hogy a föld étegek-ből kibugygyanó gázokkal világítsunk, s azzal a kőszén világító anyagát kiszorítsuk, mint a milyen valószínűlenebb az látszott egyszer, hogy a csöveken vezetett levegővel is lehet világítani.

Komoly, alapos kísérletek, kutatások és számítások el fgnak bennünket is vezetni ama módhoz, amely egy parlagon heverő természeti kincset ér-

Trenk.*

Trenk, a vidéki paraszt-tébolyda orvosa, esti dolgát végezte. Fehér köpenyegben, ápolókkal a nyomában, végigment a kórtermeken és meg-megállt a nyugtalanokó betegeknél. Aki nem engedelmesskedett, annak kinyitatta a száját és csillapítószert kergetett le a torkán, akivel még így sem birt, azt lefogatta és álominjekciót fecskendezett a testébe, Trenk komoran, türelmetlenül végezte inspekióját és egy-egy izgalmasabb eset után görcsös ujjakkal nyomogatta ősz fejét. Az egyik ágyról rákiáltottak:

— Doktor ur, doktor ur...

Egy pirosarcu, negyvenéves parasztember guggolt a kórágyon és erős, barna kezét Trenk felé nyújtotta. Az orvos kezét fogott vele. A paraszt komoly arca halkán, csöndes változással, mosolyosra derült. Trenk összeresztent és idegesen szólt:

— Ne, ne... János bácsi... aludjon...

De nem eresztette el a kezét és nézte a paraszt arcát; ő is elmosolyodott. János bácsi arcán a mosoly megnagyobbodott, kivilágosodott, lassanként sugaras lett az arca, aztán egy kissé megnyitotta a száját és csöndesen kacagott. Trenk összeszorította a fogait:

— Nem... nem...

* Mutatvány a „Modern Könyvtár” 23-ik, Révész Béla: A völgyben című kötetéből.

A paraszt kacagó hangja megerősödött, piros ábrázatán a ráncok sokasodva beleszaladtak a szemudvarába és szilajon elfulva hahotázott. Trenk szorongatta a paraszt kezét és derült arccal bámult a parasztra; Trenk mosolygott, de szeméi fölött haragos barázdák szántóitak le a homlokán. A paraszt röhögő hangja hirtelen áthajolt a sirásba, jajgató, kétségbeesett zokogásba, az arca eltorzult, a szája körül megjelentek a fájdalom völgyei, Trenk ijedten ejtette el János bácsi kezét és az arcáról eltűnt a mosoly. A paraszt jajgatása csöndesen aléjtett a sirdogáláshoz, nyöszörgött, aztán eldült az ágyán, fejét befurta a párnák közé és gagyogott, gy gyögött. Trenk a beteg fölé hajolt és beleszurta testébe az injekciós tűt. A paraszt meg se moccant. A szemle véget ért. Trenk kiment a kórteremből, végigbaktatott a hosszú folyosókon. Odakünn nyolcat harangoztak. Trenk levette a sapkáját és bement a szobájába.

A lány harangének beszállt a nyitott ablakon, Trenk letérdelt a kicsi házioltárnál, fejét ráhajította az aranytakaróra és imádkozott. Trenk fejét körbefogták a szelidszemű szentképek, a kicsi oltáron illatoztak a friss liliomok, rozsák, cserepes bazsalikomok. A vecsernye dala még kondult egyet-egyet, aztán elhallgatott és Trenk fölkelte az oltár mellől, lement a kertbe sétálni. A júniusi este melegen hajolt a világ fölé, a kert gerjedelmes volt és a nappali tikkadás után hevesen lélekzett. Trenk barangolt a tuja-utakon, a hársfák mentén, a szegfügyak kö-

zött, az árnyas lugasokban, bódulva-ödöngve a kert szagosságától. Szellő se rebhent, fűszeres illatok usztak nyugalmasan a levegőben, lázas szemű csillagok égtek a vak mozdulatlanság fölött. Trenk megtorpant és megborzulgott. Vad, hahotás kacagás hangzott ki a tébolydából, sikoltott, üvöltött az esti csöndben. Trenk föl-kacagott:

— A János bácsi...

De elvörösödött, dühösen összerántotta a szemöldökét és megállt a tébolydával szemben. A fakó, irdatlan épület összezsúfolódott, a szobák hirtelen összeszaladtak előtte és az egyetlen kórterem minden betege a szemé előtt volt. Trenk mosolygott, rázta a fejét, a régi gondolat ingatta:

— Minden ember bennem van...

Trenk küzdött ellene, a megérzések, ébredések idején menekülve viaskodott, de lassanként megejtette az esztét, hogy emberek nőttek belé, száz lelkével száz életet érez, ami másban exaltálódik és eléje vágódik, az visszhangzik, örvényesedik benne. Később már, a bágvadtabb pillanatokban, ha megállt, valamelyik nyugtalanokó betegnél, szinte eszmélés nélkül szakadt rá a látomás, a vergődő ember megnyitotta és frissen, izgalmasan érezte, mi bomlik benne; a beteg fantasztikus víziói rá-sütöttek az agyvelejére és csak akkor rázta valami öntudatosság-féle, ha ijedezett a hirtelen belészuggerált fantomoktól, a rapszódikus örömtől, a rázuduló szenvedésektől. Trenk, ha kikerült a kórtermekből és magára maradt,

tékessé tesz, s a mindennapos élet egy súlyos adójától megszabadít bennünket. Két olyan komoly érdek ez, amelyek kötelességévé teszik a város sorsát intézőknek, hogy a megváltó földgázzal foglalkozzanak.

Farsang után.

— A képviselőház ülése. —

Távirati tudósítás.

Budapest, március 2.

Elmult a farsangi szünet és a képviselőház újra hozzálátott a bankjavaslat tárgyalásához. A ma kezdődött részletes vita azonban még kisebb érdeklődés mellett folyik, mint az általános tárgyalás és ha az előjelek nem csalnak, a képviselőház néhány nap múlva részleteiben is elfogadja a javaslatot.

A képviselőház mai üléséről részletes tudósításunk a következő:

Berzeviczy Albert elnök fél 11 órakor megnyitja az ülést. A jegyzőkönyv hitelesítése után

Elnök bemutatja Okolicsány László és Cserny Károly levelét, melyben 30 napi szabadságot kérnek. Bejelenti, hogy Zsey János pécsváradi képviselőt végleg igazolták. Bemutatja Sopron megye feliratát a Lajtha folyó elvezetése tárgyában, bemutatja a választ nem kapott interpellációk jegyzékét. Bejelenti, hogy a londoni faji kongresszus meghívta a magyar parlamentet. Nem tartja helyesnek azt, hogy a Ház hivatalosan képviseltesse magát egy nemzetközi kongresszuson. Akirészt akar venni, az jelentkezék az elnöki tanácsosnál.

Következett ezután napirend szerint.

(a bankjavaslat részletes tárgyalása.)

Mihályi Péter jegyző felolvassa a javaslat első szakaszát.

Földes Béla az első szónok. Kijelenti pártja nevében, hogy a szakasz első bekezdését nem fogadja el, mert az a közös bank szabadalmáról szól, ők pedig az önálló bank alapján állnak. Nem fogadja el a második bekezdést sem, mely arról szól, hogy a közös bank alapszabályai a módosítottakon kívül, érvényben maradnak. Minthogy az általános vita során nem volt mód arra, hogy az egész statutumot letárgyalja a Ház, mert annak több pontja sérelmes és a részletes vita során sincs kilátás arra, hogy tárgyalják, ennél fogva a régi rosszat nem fogadja el. Hivatkozik az 1887-iki bankvitára, amikor az alapszabályok harminchat szakaszát változtatta meg a Ház. Utal arra a vádra, hogy

a parlament nem végzett komoly munkát. Tagadja ezt, mert letárgyalta a perrendtartást, a bitumenekről szóló javaslatot, statisztikai jelentéseket stb.

Elnök: Figyelmezteti, hogy a részletes tárgyalásnál vagyunk, általános reflexiókat ne tessék fűzni a tárgyhoz.

Földes Béla: Az első szakasznál kifogásolja, hogy a magyar szöveg nem fedti a németet.

Holló Lajos: Ez nemzetközi egyezmény, kétféle szöveggel?

Földes Béla: A szövegezés megváltoztatását kéri és annak feltétlen szükségességét magyarázza.

Lukács László pénzügyminiszter: A közérdek szempontjából kívánatos, hogy a vita mielőbb befejezést nyerjen. Annál jogosabb az a kérdés, mert a statutumnak jó része került változtatás alá. Azon az állásponton van, hogy a javaslatot nagy egészében el kell fogadni, vagy el kell vetni, tehát a benyújtott és még benyújtandó módosításokhoz nem járul hozzá. De nem is tartja a módosításokat célszerűnek. A paritás ott van kidomborítva, hogy aszerint, amint a jelentkező részvényesek többsége magyarországi, akkor a bank közgyűlése Budapesten tartandó. Kijelenti, hogy az éreklésről a bank minden héten pontos kimutatást küld, ami betekintésre, rendelkezésre áll.

A szakasz második bekezdéséhez csekély módosítást ajánl.

Polónyi Géza. Tiltakozik az ellen, hogy a módosított bankstatutumhoz lehessen szólni. Az első szakasz az összes pontokról szól, tehát valamennyiről lehet beszélni. Hivatkozik az elnöki kijelentésre és kérdi, hogy az első szakaszban érvénytelenített öt ponthoz külön-külön, vagy egyszerre szólhat-e?

Elnök: Házzabályok értelmében egy szakaszhoz csak egyszer lehet szólni.

Polónyi Géza: Akkor nagy feladat előtt áll, mert az egész statutummal egyszerre kell foglalkoznia. Bejelenti, hogy több határozati javaslatot fog betorjeszteni. Szünetet kér.

Szünet után.

Polónyi folytatja beszédét és határozati javaslatot javaslatot terjeszt be a belső üzletkezelésben a magyar nyelv használata, a magyar törvényeken pedig a magyar közjognak megfelelő címeres peesét alkalmazása iránt. Indítványozza azt is, hogy a közgyűléseken csak magyar vagy osztrák állampolgárok gyakorolhassák a részvényesek jogait.

Elnök kijelenti, hogy Polónyi módosításai közül nem bocsáthatja szavazás alá azokat, amelyek a napirendre nem tűzött szakaszokra vonatkoznak.

Az elnök kijelentése hosszú házzabályvitát

provokált Holló Lajos, Batthyány Tivadar gróf, Sággy Gyula, Justh Gyula, Bakonyi Samu, Polónyi Géza és Abraham Dezső sorra szólásra jelentkeznek és azt hangoztatják, hogy az elnök felfogása ellenkezik a házzabályok intenciójával. Rámutatnak arra, hogy az elnök egy multkori nyilatkozatában elismerte a képviselő jogát arra, hogy az első szakasz tárgyalása során módosításokat vagy új cikkelyek beiktatását indítványozhassák a statutumba.

Elnök kijelenti, hogy a multkor ugyanaz volt az álláspontja mint most. Akkor is azt mondotta, hogy a tárgyalás alá nem kerülő cikkelyekhez nem engedheti meg módosítások benyújtását.

Batthyány Tivadar gróf szól az első szakaszhoz. Azt fejtegeti, hogy a statutumon eszközölt módosítások nem elegendők a paritás biztosítására és a magyar állami érdekek megóvására. Indítványozza, hogy a jelzőlogózetektől tiltsák el a bankot. Erre vonatkozólag határozati javaslatot nyújt be.

A holnapi ülés napirendjének megállapítása után az ülés három órákor véget ért.

VÁROS ES MEGYE.

Az állatvásár áthelyezése ellen. Megemlékeztünk arról a mozgalomról, a mely a törvényhatóság kebelében indult meg ama terv ellen, hogy a heti állatvásárok tere áthelyeztessék. Az arra vonatkozó, a törvényhatósághoz intézett kérvényt ma nyújtották be a városroshoz és azt a törvényhatóságnak ötvenöt tagja írta alá, s kívülük a törvényhatóságnak még több tagja helyezte kilátásba, hogy az áthelyezés ellen állást foglal. A kérvényt aláíró törvényhatósági bizottsági tagok a következők: Adler Andor, Andrányi Károly báró, Bing János, Bing Vilmos, Blaskovich Antal, Domány József, Faragó Rezső, Funkelstein József, Glück Károly, Goldschmidt Miksa, Goldschmidt Sándor, Heim Bertalan, Hoffmann Antal, Kabdebó János dr., Keppich Jakab dr., Kronstein Vilmos dr., Koch Dániel, Kohn S. N., Krenner Zoltán dr., Lengyel Manó, Lengyel Tivadar, Leopold Zsigmond, Lusztig Armin dr., Mandl Vilmos dr., Mülek Lajos dr., Maresch Gyula, Meisztrovich János, Nagy Kálmán, Nagy Sándor dr., Nemess Zsiga dr., Ottenberg Tivadar, Pick Ernő, Reiniger Ferenc dr., Reinhart Gyula, Ring Géza, Rozsnyay József dr., Ring Lajos, Robitsek Agoston, Schwarz Adolf, Schwarz Hermann, Schwarz Jenő dr., Schwarz Zsiga, Stauber József, Steiner Ferenc, Steinhardt Mór dr., Steiner Vilmos, Szabó Albert, Sugár Jenő dr., Tabakovits Emil, Tedeschi Viktor, Tolnai János dr., Vajda István dr., Varjassy Árpád, Wágner József, Weisz Márk.

már félt. Sokszor elkapta a düh és már-már gyűlölködve irtózott egyik-másik betegétől.

Volt egy betege, egy fiatal parasztlány, akit nyári időben hoztak be a tébolydába. Egyenesen a mezőről került be ide. A leány, minden különösebb előzmények nélkül, hirtelen megbolondult. Aratáskor marokszedő volt és a nap sütött irgalmatlanul, a kánikula minden poklos tüze fellobogott benne. A marokszedő leány ugrott, hajlongott a levágott rend útján és gyűjtötte a kalászosokat. Egyszer csak, nagy kalászcsozóval a kezében, megállt a tarlón, a két lábát széjjelvetette és fölnezt a napba. Az sugárzott, megnyitotta méhét és tüzkévéket lövelt a parasztlány koponyájára. A marokszedő megbokrosodott, lehányta fejről a keszkenőt és topogni, táncolni kezdett, aztán fölkiabált a naphoz, megingatta a karját és a kalászcsozó odavágta a lánggolyóhoz. A leányt lefogták, de nem esondesedett és mert egészen megzavarodott, behozták ide, a parasztkórházba. A fiatal parasztleány volt a legnagyobb beteg között, altatópor, injekció, mind nem használt, nappal esondesebb volt, de amint jött az este, bomlott és Trenk szűkölt a találkozástól, ha ő volt az éjszakai inspekción. Ha a betegek aludtak is már valamennyien, a parasztleány ébren várta az orvost. Ott ült az ágytámlán, hosszú ingében öregesen rogyant és nem nézett félre, nem nézett lefelé, mindig csak egy irányban, mindig csak fölfelé, izmos karjait egyre emelgette és a fejét dajkálta. Nagy fekete szemei csillagosak és udvarosak voltak, piros ke-

zeivel cirógatta az arcát és lökte ki a torkából, a mennyezet felé üvöltötte az artikulátlán hangokat:

— Hö... hö... hö...

Trenk kitágult szemekkel rámeredt a parasztleány kezeire, nézte, amint surolt velük és hosszú gesztusokkal végigvonja a tenyereit, a feje bubjától a halántékáig, az ajakától a homlokáig... Trenk böszülve érezte, hogy tüzesedik a feje, forró hullámok mossák az arcát, a szeméit. Dühösen kiáltott az ápolóra:

— Lepedőbe...

A parasztlányt lefogták, leszorították a földre, belehenpergették a langyos zubbonyba, a karját nem mozgathatta, az arcát nem simogathatta, de a fejét meresztgette, egyre emelgette és üvöltötte a plafon felé a rekedt hörgést:

— Hö... hö... hö...

Trenk megzavarodva, égő kinokkal a fejében rohant ki a kórteremből.

Trenk már gyűlölködött és iszonyodva került némielyik betegét. Lassanként szimpátiák ébredtek benne és már tudott megkülönböztetni, egyes ágyaknál már megpihent és becézgette betegét, aki nem gyötörte; a halottas mozdulatlanágában fekvő emberek a csönd, a megnyugvás volt számára, de velük is érezte a halk, a mélyen zajló életet, mely deliriumosan mosta a beteg fantáziákat. Az egyik beteghez különösen vonzódott, egy nazarénus paraszthoz. Harminc éves sorvadó emberke volt ez, akit a kórság már annyira megviselt, hogy

gyermekformára összezsugorodott. Belebolondult az istenes dalokba. Rövid ideje volt a kórházban és Trenk sokszor ácsorgott az ágya körül s leste, mikor rászakadnak a látomások. Leült a paraszt ágyára és a szívet dobogatták a szent csudák, amiket a nazarénus ilyenkor látott. Szűz Mária virágos napjaiban, egy májusi délután hallgatta először a bibliás parasztot. A nazarénus fölemelte a párnáról kerek, kicsi fejét és kék szeméit szaporán hunyorgatva, szolozsmásan regélt az eszére tűző káprázatokról. Jézust látta, amikor bemegyén Jeruzsálembe...

— Megy... megy az országuton, a jegenyefák behajolnak és hűsítetik az Ur arcát. Jézus az olajfák felé néz és két szeme fényétől világosság ragyog Jeruzsálem fölött... Előáll a vemhes samár és lába alatt elbuvik a por, kinő a kakukfü és amerre kocog, amerre Jézust viszi, szagos lesz a föld, virágos az ut... Mennek a testvérek eléje... levetik a subát, a gunyát a juhászok, a béresek, az asszonyok és ágyazzák az országutat, hogy puha legyen az ut, amerre az Ur elballag... Gyűn az egész falu népe, tódulnak az országutra. A testvérek kezében frissen szakított ákáclomb, teleszórják az utat ákáccokkal, lomb esik a lombra, a fehér fürtök összefogóznak és hintázzák a vemhes samarat, amely Jézust Jeruzsálembe viszi... Tapod egyet a samár, az ákáccok fölemelkednek a földről, megrázzák a fejüket és fehér virágokat szórnak a levegőbe... ákácvirágokat, fehér virágokat, szagos szirmokat, fehér ákáccokat.

Uj kórház Aradon.

(Beszámoló a gyermekkórház első évéről. — Elismerés Visky dr.-nak)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad március 2.

A legmelegebb elismerés hangján emlékezett meg Tisch Mór dr. főorvos a gyermekkórházi bizottság ma tartott ülésén arról az áldásos hivatásról, melyet Aradon a gyermekkórház ellát. A főorvos hivatott ezt a tényt megállapítani és az ő ítéletét készségesen tette magáévá a bizottság is és Visky Pál dr.-nak, a kórház igazgatójának az évi jelentés előterjesztése alkalmából a legőszintebben gratulált. Nagy munkát végez a gyermekkórház, mely iránt Arad város legjobbjai élénk érdeklődéssel viseltetnek. Ez kitűnik az év folyamán az intézménynek juttatott adományokból is. A mai napon Neuman Samu gyáros bőkezűségéből vált lehetővé a Röntgen laboratórium megnyitása, mert a nemes lelkű emberbarát háromezer koronát adományozott, hogy a kórház felszerelése Röntgen apparátussal is tökéletesedjék.

Azonban az elhangzott jelentés büszke adatai mellett a legnagyobb figyelmet a fertőző osztály fogyatékoságát leíró részlet. Szűk és kicsi, célját el nem érő épület és a bizottság nem is haladt el észrevétlenül eme sajnálatos körülmény mellett. Élénk eszmecsere fejlődött ki egy általános fertőző kórház építésének szükségessége felett.

Visky igazgató véleménye szerint az élővizcsatorna mellett épülő százhusz ágyas fertőző kórház óriási mértékben emelné a város egészségügyét. Segítené a gyermekkórházon és a közkórházon is, mely felszabadulva a fertőző betegek kezelése alól megnagyobbíthatná elmeosztályát és egyúttal megszüntetné a Szegényházi szegényletes állapotokat is. A bizottság a jelentést a törvényhatóság elé terjeszti és egyúttal utasítja a tanácsot, hogy tegye meg a szükséges előtanulmányokat a fertőző kórház létesítésére.

Az igazgató érdekes jelentéséből közöljük az alábbiakat:

(A kórház jótévi)

„Bizonyára még mindnyájunknak igen élénk emlékezetében van az az idő, amikor városunk közenségeinek körében, általános lel-

kesedést keltve, elterjedt annak a híre, hogy gyoroki Andrányi Károly báró 200.000 koronás alapítványt tett Aradvárosnak egy gyermekkórház létesítésére. Igaz, hogy régi és megdönthetetlen helyes társadalmi elv az, hogy a „vagyon kötelezi!” Azonban az ezen helyes szociológiai elvből kifolyó kötelezettségüknek — az arra hivatottak — nagyon ritkán tudnak olyan módon eleget tenni, hogy az nemcsak egy nagy város társadalmának minden rétegében, hanem minden ép érzékkel bíró embernél is ilyen feltétlen elismerésre és méltánylásra találjon. Valóban boldog ember az olyan, akit a sors — az anyagi erő mellett — még ilyen helyes érzékkel is megáldott; és szerencsések lehetünk mi, elsősorban e város polgárai, akik ilyen fenkött gondolkozású polgártársunk nemes jótékonyágát áldásthöz követhetjük. A gyoroki Andrányi Károly ezen tettéhez pedig bizonyára a legméltóbb elismerés az az immár egy éve fennálló és a nevét örök időkre megőrkítő intézmény, amelyet alapítványából, az aradi fehér kereszt gyermekvédő egyesület — a Károlyi Gyula gróf lelkes vezetése mellett — felépített és, az egyet anyagi hozzájárulásával is, intencióinak megfelelően felszerelt. A fehérkereszt egyesület ezen áldozatkészségének méltóan adott kifejezést Varjassy Lajos Aradváros polgármestere akkor, amikor a kórházat az egyesülettől átvette és vezetésem alatt rendeltetésének átadva — ünnepélyesen megnyitotta.

Hogy milyen lelkesedéssel és milyen szeretettel fogadta a közönség kórházunkat, annak legszébb bizonyítékát adták társadalmunk azon kiváló tagjai, akik a most mult 1910. évben kegyes adományaikkal gyarapították, erősítették városunk ezen legfiatalabb, de leghumanusabb intézményét.

Issekutz László dr. ur 2000 koronát adományozott egy Röntgen-laboratórium felállítására. Gróf Bréda Viktorné, Heinrich Sándorné urnók és id. Purgly János ur 1000 1000 koronát. Steiner Ferenc ur 3000 koronát ágy alapítványul a kórház fenntartási költségeire. Andrányi Károly báró ur 500 koronát a kórház udvarának parkirozására. Neuman Samu ur 3000 koronát a Röntgen-laboratóriumra tett alapítvány kiegészítésére. Özv. dr. Takácsy Sándorné urnó pedig a még szükséges gyógyászati gépek és eszközök és az igazgató-főorvos által szükségesnek vélt különlegesebb felszerelési cikkek beszerzésére 2000 koronát. Ezekon kívül a legőszintebben köszönettel és hálával kell megemlékezni városunk azon pénzintézetéről, amelyek felkérésre a tőlük minden humanus kérdésben már megszokott előzékenységgel jöttek nemes adományaikkal segítségemre azon törekvésemben, hogy a kórház felszerelésében levő hiányokat kipótolhassam.

A kórház felszerelési hiányainak pótlására ci-

mén adakoztak: Neuman testvérek 500 koronát, Arad-csanádi gazdasági takarékpénztár 500 koronát, Aradi első takarékpénztár 500 koronát, Aradmegyei takarékpénztár 200 koronát, Aradi polgári takarékpénztár 50 koronát, Aradi ipar és népbank 40 koronát.

Végül őszinte köszönetet kell mondjak még e helyen azon nemes emberbarátoknak is, akik részben pénzbeli, részben természetbeli adományaikkal lehetővé tették azt, hogy a mult évben egy szép karácsony estéjét (3 karácsonyfával) rendezhettünk a kórházban, a minek kapcsán az azon időben bentfekvő 37 szegény, beteg kis gyermeket — különféle játéktárgyakon kívül — többrendbeli hasznos dologgal is megajándékozhattam. Amikor ezen tényekről a gyermekkórház első életévének történetében beszámolok, önkénytelenül eszembe jut a nagy Széchenyinek azon mondása „a tanutlan erény csak kiválasztott lények sajátsága!” Önkénytelenül mondom, mert valóban ezek a tények olyan fenkött gondolkozású egyének legnemesebb szonvedélyének spontán megnyilatkozásai voltak, akik ezen tettükért sem elismerést, sem dicsőítet nem vártak. De nem is várhatnak, mert a hozzájuk legméltóbbat, a jótéteményeik legszebb jutalmát Önön magukban találják meg, saját lelki világuknak nemességében és gazdagságában.

(Mennyi volt a beteg?)

Amint már említettem a városi gyermekkórház 1910. január 3 án nyitott meg. Ezen idő óta 1910. december 31-ig ápolgatott a kórházban összesen 572 beteg 15469 betegséggel nappal. Esik tehát egy betegre átlagosan 2704 betegséggel nap. Meghalt a mult évben 66 egyén, ami az összes betegeknek 11.54%-át teszi. Ezen meghaltak közül azonban a behozatala után 4 órán belül meghalt 7, 24 órán belül 11, tehát összesen 18 egyén, akik, mondhatni, meghalni illetve haldokolva hozták a kórházba. Ha ezen haláleseteket leszámítjuk, akkor a halálozás 8.39%-ot teszen ki.

A kórházba felvett 572 betegon kívül 1145 egyén részesült, a nyilvános, ingyenes ambulantiakon orvosi kezelésben. Ha felvesszük, hogy mindenik beteg átlagosan négyszer jelent meg, — amennyit pedig bátran felvehetünk, mert pl. a sebészi kezelésben részesülők hetekig jártak be kezelés, kötözés végett — akkor 4580 esetben részesültek, ambulantiakon, ingyen orvosi kezelésben a tulnyomó részben városi szegény sorsu betegek.

(Hiányok.)

Fel kell még itten említenem, hogy a kórházunk — dacára annak, hogy a Fehér Kereszt Egyesülettől való átvétel után 19 ágyat szereztünk be és szereltünk fel, úgy, hogy mostan már mindent összeszámítva, 70 beteg

A kórterom ablaka bevágódott. Trenk összerendezte. Odakint fújt a szél, megborzosolta a kertet és a heves tavaszi szellő virággillatot sodort Trenk felé. Az orvos mosolyogva nézett ki a kertbe... nehézfejjű ákácok bólogattak az ablak előtt, meleg szellő cibálta őket, fehér szirmok kerengtek a levegőben, — Trenk fáradtan és boldogan dőlt a nazarénus ágyára.

Ködös misztériumosan szép események történtek ezután a sorvadó emberke ágya körül. Esmélő bolondok, gyerekes öregek körülültek a csodát, ha megszólalt. A nazarénus furesa meséi odacsalták az ágyhoz a beteg embereket és ha fölzsongott a paraszt ájtatos hangja, fölkerelkedtek a bolondok, hónuk alá vették zsámolyukat és letelepedtek a bibliás ember ágya köré s hallgatták mosolygós ábrázattal a deliriosos bolond bűvös regéit. A pusztuló ember szelid látomásaival leszállt közéjük, mint az anyai kéz a rosszat álmodó gyermekkoponyákra. Elborult agyvelők rebentek, amikor Jézust közéjük hozta s ott az ágy mellett csodákat miveltetett vele, bomlott gondolatok szárnyaszegetten, vergődve a világosság felé emelkedtek, amikor a Gecsemánékert bokrai között ödöngött a nazarénus és csontos kezeivel szaggatta a levegőt: ott, ott bujdosol Judás, a lomha eszmélés izgalmasan és örömsően ébredezett, amikor az Ur vacsoráját hallgatták és parasztok ültek a szent asztal mellett; a bolondok közelebb és közelebb csuszatták zsámolyukat a nazarénushoz, vele dűnyögtek, zsolozsmázták a bibliás emberrel, csillogos te-

kintetüket ráemelték a sorvadó emberkére és belebámultak a tulvilági káprázatba, ami rájuk borult.

Ez a káprázat egyszer kigyulladt és a láng-hullám rásuhant azokra, akik a szerencsétleneknél is szerencsétlenebbek voltak. A meleg megállt a szobában, nehéztetű forróság ült mozdul tlanul a bolondok fölött, de a nazarénus megborzosgott. Elharapta a szavát, meg-némult és piros lett a sovány arca. Pici kék szemei kiszenesedtek, mint a napsütötte ne-felejes és süppedt melléből hörögve szakadt fel a szó, amikor az evangéliumos tiz szüzek elszálltak előtte:

— A barna, a szőke... a nyakán kláris. Puha és meleg a nyaka, mint a friss kenyér... A lába meztelen és hives... gyűnnek a patak-ból... cifrálnak a réten és fésülik a hajukat, a fekete, a kenderhajukat... a pántlikás, a pomádés hajukat...

Fiatal parasztok a nazarénus után dűnyögtek:

— A pántlikás... pomádés hajukat...

Egy rövidlábú, hajlott hátú idióta racogott, gyermekarca kivigyorgott a szakállából, mely bozontosan felhuzódott egészen a szeméig és keskeny homlokán kigyuladtak a kicsi pupok, amikor ordítani kezdett:

— A pántlikás hajukat, a kenyérnyakukat...

A nazarénus már fuldokolt és vékony kezeivel tépte az ingét:

— Alma csüng az almafán... piros, kemény alma... a tiz szüzek levetik a pruszlikot és fogdossák a gömbölyü... a gömbölyü mellüket...

Az idióta sikoltott és megütötte a szomszédját. A fiatal parasztok lecsukott szemekkel, esztelenül hadarták:

— A nyakukat... a hajukat... a gömbölyü mellüket... A verekedő bolondok közéjük zuhantak. A beteg emberek kacagtak és meg-rugdosták a földön viaskodó idiotát, aztán riogatva, hahotázva egymásnak estek és ütötték, tiporták, szaggatták egymást. Az ápolók alig tudták széjjelválasztani őket. Trenk tehetetlenül állott a bolondok között és lökdösték, rugdalták őt is, de szelid volt az arca és reszketett a hangja, amikor szólt:

— Na, na na...

Az istenes tüzek, az égből alászállott lángnyelvek lassan-lassan elégették a nazarénust, sovány teste egyre fonyadt, fakó arcából kibujt a halál és mutogatta kemény, ijesztő koponyáját, gajdoló hangja gyöngült és úgy zűmögött, ahogyan a templomokban az ájtatos emberek a maguk számára imádkoznak. Az Isten megharagudott a szegény bolondokra és vissza akarta venni a meséket, amikkel telehíntette a nazarénus képzeletét. A bánatos, a fájdalmasan szép alkonyatok közül az egyik egyszer csak leszállt a beteg parasztokra. A nyárvégi levegő behozta a hegyekről és beuztatta hozzájuk a levágott erdők halottas szagát. A bágyadt és bucsuzkodó nap fáradt su-

befogadására alkalmas — bizony már az első évben szűknek bizonyult. Különösen a fertőző osztályunkon hetekig, hónapokig nem volt egy üres ágyunk sem, úgy, hogy emiatt igen sok beteg felvételét voltunk kénytelenek megtagadni és őket a megyei kórházba utasítani. Nagy fogyatékosága fertőző osztályunknak az is, hogy csak két, igen szűk — hiszen összesen csak 20 beteg befogadására alkalmas — osztályból u. m. vörheny és diphtheria osztályból áll, tehát nincsen más fertőző betegségek felvételére való osztályunk és különösen nincsen vegyes fertőzés felvételére és megfigyelő osztályunk. Bizony ezen a nagy hiányon segíteni a városnak eminens érdeke volna. Egy ilyen nagy városnak, mint Arad, kimondhatatlanul nagy szüksége lenne egy modern és megfelelő terjedelmű fertőző kórházra, amely a már meglévő gyermekkorház mellé építve és ezzel kapcsolatban hivatva és képes is lenne a városunkban bizony minden évben több-kevesebb intenzitással fellépő különböző járványos betegségekkel szemben sikerrel megküzdeni.

(Kedvező anyagi eredmény.)

Aradvárosa 2599'87 koronát fizetett a múlt évben a gyermekkorház fenntartására. Azt hiszem bátran állíthatom, hogy ezen csekély adozatnak ellenértékét a város közönsége — az egészségügyi kötelezettségének teljesítésében — a kórház működése által, bőven megkapta. Hiszen ha semmi mást nem is nézünk, csak a nyilvános, ingyenes orvosi rendelésünk múlt évi működését, ahol 1145, legalább 85—90 %-ában városi, szegény sorsu beteg részesült orvosi kezelésben, ezzel — azt hiszem — a városnak ugy anyagi, mint erkölcsi támogatását kiérdemeltük. Hogy a kórház fenntartása a város közönségének ilyen csekély anyagi megterhelésével járt, abban — a már említett kegyes adományokon kívül — igen nagy része volt a Nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszteriumnak, felfolyamodásunkra, az állami nyirktermelő intézetből a diphtheria ellenes vérsavót díjtalanul bocsájtotta, a szükséges mennyiségben, a kórház rendelkezésére. Ezen engedélynek nagy fontossága talán nyilvánvalóbb lesz az által, ha felemlitem, hogy a múlt évi május 16-tól — a szóbanlevő kedvezmény elnyerésének napjától — dec. 31-ig az állami intézetből ingyen kapott vérsavó értéke az 1000 koronát meghaladta. A fentiek szerint a gyermekkorháznak a múlt évben az összes kiadása volt 32282 kor. 67 fill. Ha ezen összegből levonunk 2400 kor. 67 fillért, mint amely kiadás nem az ápolási díj terhére, hanem direkte a hiányok pótlására és parkirozására tett adományra történt, úgy egy beteg belekerült, a múlt évben, naponként és fejéenként 1'93 kor. Tisztán az élelmezési kiadás naponként és fejéenként 0'53 kor."

garakat hintett, titkos jeleket küldve, rejtelmes ábrákat rajzolva a kórterem falaira; mélytestű fantómok táncoltak az esti árnyékban. A nazarénus feje belesüppedt a puha párnába, pici kék szemei megnagyobbodtak és szemhéjai egészen behúzódtak a homloka alá. Törte, gagyogta a szavakat:

— Lázárnak a keze feltörött, a teste sebes lett... Lázár kapált, szántott a földesur földjén és a földesur nézte... Lázár sebes lett, brantos lett, összerogyott... meghalt...

A nazarénusnak elakadt a szava és leesett az álla. Csontváz kezeivel kaparászott a takarón és hápogott a szája. A beteg emberek fészkelődtek, az idióta türelmetlenül kocogtatta a zsámolyát:

— Aztán ... aztán ...

A nazarénus pihegett, az ajkai mozogtak, de nem tudott szólni. Trenk a halódó paraszt fölé hajolt, zsebkendőjével letörölte homlokáról a verejtéket és csöndesítette a betegeit. A válukat megfogta és szelíden lenyomta s egyenként leülte a bolondokat a zsámolyukra. Aztán rákönykölt a nazarénus ágyára, a fejét lehorgasztotta és rémelve megszólalt:

— Lázárért az Isten elküldte az angyalait... És jöttek az angyalok szegény Lázárért, a karjukat kitarva és megcsókolták a kezét, ahol fel volt törve és megcsókolták a testét, ahol sebes volt...

(A bizottság véleménye.)

A bizottság különösen nagy meglepéssel hallotta, hogy a kórház adminisztrációjának sikerült az előirányzott első évi deficitet — tizennégy ezer koronát — a minimumra 2500 koronára leszorítani. Ezért, de az orvosi kar általános működéseért Tisch Mór dr. indítványára a bizottság legmelegebb és legőszintébb elismerését fejezte ki. Elhatározta, hogy a szép jelentést kinyomatja és a törvényhatóság tagjainak megküldi, továbbá, hogy a tanácsot utasítja fertőző kórház kérdésének tanulmányozására és létesítésének előkészítésére.

A megvádolt Györffy báró.

— Megszüntetett vizsgálat. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 2.

Simon Jenő aradi ügyvéd a múlt év elején az Aradi Hitelbank és Takarékpénztár képviseletében váltókeresetet adott be Györffy Árpád báró és a felesége brádi lakosok ellen 800 korona tőke és járulékaik iránt. A kereset ellen az alperesek kifogással éltek, de elkésztet és így a törvényszék elrendelte a kielégítési végrehajtást ellenük. A végrehajtást Simon foganatosította és mikor Györffyk erre sem fizettek, kitűzette ellenük az árverést. Árverésre azonban nem került a sor, mert Papp Károly csebei körjegyző a távollevő Györffyk megbízásából még árverés előtt kifizette a követelést és járulékait a végrehajtónak. Itt azonban egy kis tévedés történt. A törvényszék ugyanis hogy hogy nem, külön-külön rendelte el a végrehajtást Györffy báró és a felesége ellen és külön külön volt kitüntetve a kereseti követelés is úgy, hogy Papp körjegyző 900 egynéhány korona helyett, amennyit a Hitelbank követelése kitett, 1918 korona 60 fillért fizetett ki és ezt az összeget azonnal elküldötte Simon Jenőnek.

Györffy báró amikor hazaérkezett, nagy meglepetéssel értesült arról, hogy a jegyző a követelés kétszeresét fizette ki. Rögtön levelet írt Simonnak, amelyben a tévedésre való hivatkozással felkérte, hogy a hibásan befizetett összeget küldje vissza neki. Az ügyvéd postára adott 500 koronát, a többit azonban visszatartotta az ügy végleges tisztázásáig. Györffy báró azonban a pénzt nem fogadta el, visszaküldte és egyben nyílt levelezőlapon a következőket írta Simonnak:

„... Amennyiben 930 korona 60 fillért azonnal vissza nem küldi a végrehajtónak, sikasztás büntette miatt úgy én valamint a megkárosított végrehajtó ön ellen bűnvádi feljelentést teszünk...”

Simon Jenő zsarolás vétségének kísérlete miatt feljelentést tett Györffy báró ellen az ügyészségen, amely vállalta is a vád képviseletét és vádiratot adott be Györffy ellen. A báró kifogásokkal élt a vádirat ellen, amelyeket a vádtanács nemrég tárgyalta. A vádtanács alaposnak találta Györffy kifogásait, — melyek szerint neki eszeágában sem volt a zsarolás kísérlete és csak a neki járó összeget követeli jogosan — a vádiratot visszautasította és az eljárást Györffy báró ellen megszüntette. Az ügyész a vádtanács határozata ellen felfolyamodással élt, a nagyváradi főügyész azonban a bejelentett felfolyamodást visszavonta és erről — értesítette az aradi törvényszéket.

Az ügyészség ekkor értesítette Simon Jenőt, hogy a vád képviseletét átveheti, aki azonban kijelentette, hogy miután Györffy Árpád báró tőle egy ugyanezen ügyből kifolyólag meg-

indított rágalmazási perben a tárgyaláson bocsánatot kért és így 6 elégtételt kapott, a vád képviseletét nem veszi át. A vádtanács megszüntető határozata így jogerőre emelkedett.

„A világ leggazdagabb ifja“-nak házassága.

— Nász a Vanderbilt családba. —

Távirati tudósítás.

Newyork, március 2.

Vanderbilt amerikai milliárdos házában fényes lakadalomra készülnek. Az amerikai krözus legnépszerűbb fia köt a közeli napokban házasságot és ez nem más, mint Vanderbilt Gwynne Alfréd, akit földieit rendkívül szeretnek és a „világ leggazdagabb ifja“ jelzővel tisztelnek meg. A napokban vezeti oltárhoz Mac-Kin Margitot, a világhírű szépséget.

Nagy fáradtságba, óriási küzdelembe került a házasság elé tornyosuló akadályok elhárítása. A még csak harminen négy éves Vanderbilt Alfréd 1908-ban vált el Freuch Elzától és az ebből a házasságból 1901-ben született gyermeket a törvényszék nem a dúsgazdag apának, hanem az aránylag szűkös viszonyok közt élő anyának ítélte oda.

A milliárdosnak menyasszonya Emerson Izsák ezredesnek a leánya és Mac-Kin Hollins dr. elvált felesége. A válópör annak idején óriási feltűnést keltett az Egyesült-Államokban, mert a newyorki törvényszék nem mondotta ki a válást és azt beszélik, hogy a fiatal Vanderbilt milliói kellettek ahhoz, hogy a Nevada állambeli Reno város törvényszéke, a valódi óhajtó házaselek Eldorádójának bírósága szétválassa a világszép-asszonyt az urától.

A válás kimondásával még nem érte el célját a milliárdos Vanderbilt, mert a hűtlenül elhagyott férj, Mac-Kin dr. eljárást indított az iránt, hogy a válást érvénytelenítse és az asszonyt elmebetegnek nyilváníttassa. Körülbelül két esztendeje folyt már ez a második házasságot gátló huza-vona, melynek a legutóbbi hetekben létrejött egyezség vetett véget. Mac-Kin dr. ugyanis kötelezte magát, hogy volt felesége ellen minden törvényes eljárást megszüntet és ennek fejében óriási kártalanítási összeget kap, továbbá életfogytiglani évvjáradékot.

Az egyezség megkötése után a szép asszony azonnal Londonba utazott, ahol leendő férje várta már. Vanderbilt Alfréd ugyanis többet foglalkozik sporttal, mint az üzleteivel és az év legnagyobb részét Angliában tölti el. Legnagyobb szenvedélye a kocsis-és lóhajítás, és nem kevésbé büszke arra, hogy az Egyesült Államok legjobb kocsisa, miat arra, hogy egyszersmind a leggazdagabb polgára is. Hosszu időn át hetenkint háromszor rendszeresen tette meg négyes fogatán London és Brighton közti utat és a londoni lókedvelő közönség előtt ismert és népszerű személyiség.

A Kossuth-párt interpellációja. Budapestről jelentik: Lengyel Zoltán ma a Kossuth-párt megbízásából interpellációt jegyzett be a haditengerészeti szállításoknak a kvóta szerint való megosztása dolgában. Az interpelláció célja az, hogy a képviselőház is állást foglaljon az osztrák delegátusoknak abbeli eljárásával szemben, hogy a magyar ipari és egyéb szállításokról szóló egyezményt meg akarják hamisítani.

Goga megkegyelmezése.

(A román költő válasza)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad március 2

Hoga Oktavián, a román költő az aradi Tribunában nyílt levelet tesz közzé, amelyben Gyalui Farkas kolozsvári egyetemi tanárnak a napokban megjelent cikkére reflektál. A cikk tudvalóval azt ajánlotta, hogy Goga Oktaviának, a kit a lapjában megjelent, de nem tőle eredő költemények miatt egy hónapi elzárásra és hatszáz korona pénzbüntetésre ítélték, pertörlés útján engedjék el a büntetést. Gyalui ezt azzal is indokolta, hogy Goga maga se azonosította magát az izgató tartalmu versekkel, továbbá, hogy Gogának ép a magyar irodalomnak átültetése terén szerzett érdemei indokolták teszi ezt a kivételes eljárást.

Goga válaszában mindenekelőtt azt mondja, hogy ő nem azonosította ugyan magát az inkriminált versekkel, de ezt csak azért tette, mert más egyén saját szellemi termékeit a magáénak el nem ismerheti. Ez azonban azt nem jelenti, mintha a bennük foglalt politikai tendenciákat „izgatónak” tekintené s azokat elítélte volna. Igaz, folytatja, hogy Madáchnak Az ember tragédiáját, Petőfi több költeményét lefordította, de ezt csak azért tette, hogy az irodalomnak igazi értékű dolgait a maga nézetével megismertesse, amint hogy ily célból fordított „más idegen költőkből” is románra; ezt azonban lelki ösztönből tette s nem azért, hogy különös elbánásra számíton.

A mi Gyalui eszméit illeti, folytatja, bár köszönettel és tisztelettel fogadja a jóakaratu intenciót, a „kegyelemre” a *kinált formában nem tart számot*. Igazságot akar, s nem megkegyelmezést. Annál kevésbé van oka ezt kérni, mert egy ízben már kellett nyolc napi elzárást szenvednie, a mely egyúttal 5000 korona anyagi veszteséget okozott neki: ez azonban nem akadályozza meg, hogy népe iránt való kötelességeit, hivatását hűségesen be ne töltsé.

SPORT

+ A test kulturája a színházban. Tegnap számunkban megemlítettük a szombat délutáni sportünnepély programjának ismertetését, ennek folytatását az alábbiakban adjuk: Az ünnep második részét Olasz szabadgyakorlatok vezetik be, melyben részt vesznek Neidenbach Ödön tanár vezetésével Urbán Iván, Horváth László, Neidenbach Emil, Borszéki Ferenc, Eisenmeyer László, Gencsy Béla, Moiszin Géza, Rátki Géza, Scholz Alajos, Szekeres Géza. A következő számban általában a szinpad s Japánban látjuk magunkat, a mint Neidenbach Emil tanár oktatja és vezeti a jelmezcsapatot a dzsido (dzsju-dzsicu) művészetére. A csapat tagjai: Urbán Iván és Pali, Pál Jenő, Fritz Gusztáv, Wiener Ernő, Pál Miklós, Szakoleczay Bandi, Fritz Feri és Kosceck Gusztáv. A gyönyörű gyakorlatokat humoros látvány követi, mert a színen 32 suszterinas jelenik meg s parodizálja a harmadik pontul bemutatott zenés szabadgyakorlatokat. A gyakorlatokkal bezáródik a második rész. A függöny felgördülte után a test-edzés magasabb iskolája jön: kezdve a vívással, melynek iskoláját Gaál Zoltán tanár mutatja be, majd a görög római birkózásban mutatkozik be három pár birkózó, hogy utána újból kedves látványban, gyermekjátékokban legyen része a közönségnek. A játékot követik előképekben az atletika klasszikus ágai. A gyorsan egymást követő képek után Persa Margit és Torika, Szathmáry Béla és Urbán Iván egy geinre játszva mutatják be a legkedvesebb szórakoztató játékot, a tennist, míg végezetül a sportvilág legnagyobb szenvedélyét, a focit mutatja be egy klasszikus kaputámadásban az AAK. csapata. A még csekély számban levő jegyek kaphatók Csanádi-palota II. emeletén Szathmáry Kálmánnal s az ünnepély napján a színházi pénztárnál.

+ Az „Aradi Sport Klub” e hó 5-én vasárnap d. e. 10 órakor tartja meg évi közgyűlését a Millenium söresarnok különtermében, melyre a tagokat ez uton hívja meg az elnökség.

Tisza István gróf beszéde a választógyűlés és a létszámemeléstről.

— A delegáció plenáris ülése. —

(Fővárosi tudósítók telefonjelentése.)

Budapest, március 2.

A magyar delegáció plenáris ülésén Tisza István gróf rendkívül tiszteletreméltó nyilatkozatot tett a választógyűlésről és a katonai kérdésekről. Bölcs mérsékletre intette az általános titkos választójog híveit s egyben *megcáfolta azt a kalandos híresztelést, mintha a korona beleegyezését adta volna az általános, titkos választójog törvényének megalkotásába*. Példaképpen felemlítette Tisza István az Ausztriában uralkodó megdöbbentő állapotokat, amelyeket a titkos választójog behozatala idézett elő. Azután Tisza a hadsereg fejlesztésének elvitázhatalan szükségét s egyben az *ujonclétszám felemelésének* kérdését fejtegette.

A delegáció érdekes üléséről szóló tudósításunk a következő:

A délutáni plenáris ülés első szónoka Mezős Béla volt, aki a költségvetés ellen foglalt állást hosszú beszédében. A szónok a Kossuthpárt ismeretes követeléseinek megvalósítását sürgette a hadsereg kebelében.

Utána Tisza István gróf szólalt föl, aki előbb az altiszti kérdéssel foglalkozott, majd pedig a katonai költségvetés gazdasági vonatkozásaira tért ki nagy figyelem közepette.

Hangsúlyozta, hogy a legnagyobb gondot fordítson a hadügyminiszter arra, hogy az újabb katonai intézmények felállításánál Magyarország részesedése kellően érvényesüljön, hogy ebben némileg rekompenzációt kapunk azért, amin úgy se tudunk segíteni, hogy a legtöbb intézmény ugyanis Ausztria területén van.

Az ipari szállítások tekintetében bejelenti, hogy ha egy garasára önrzet van bennünk, abszolúte nem szabad megengedni, hogy az elvi szempontot vita tárgyává tegyék, hanem az ipari szállításoknál a kvotaszerű részesedéshez kell ragaszkodni.

Részletesen foglalkozik kompenzáció kérdésével fegyvergyárak felállításával és kijelenti hogy ebben a kérdésben semmiféle junktimot nem ismer. Legkevésbé ismer junktimot a katonai kérdés és az általános választójog között. Nem akar most a kérdés taglásába mélyebben belebocsájtkozni, nemcsak azért, mert ez nem tartozik delegáció elé, hanem azért se, mert egyáltalán nem tartja célszerűnek a kérdés fessegetését addig, amíg konkrét javaslat alapján nem fognak a választójogi reformnak méreteiről alapos és mélyreható érvek felhasználásával beszélhetni.

— Azonban ismét tiltakoznom kell az ellen, hogy a király személyét direktre bovonják a vitába, mint azt Batthyány gróf tette

— A koronának ilyen kérdésben való állásfoglalása mindig csak azon korlátok közt történhetik — és nem is történt másképp — mint amelyek alkotmányos országokban a király és tanácsosai közti viszonyból természetesen folynak. Midőn a korona ebben a tekintetben állást foglalt, felelős tanácsosai tanácsára foglalt állást és a koronának ezt az állásfoglalását nem lehet és nem is szabad másképp tekinteni, mint az alkotmányos királynak felelős tanácsosai tanácsai lapján való állásfoglalását. Az *általános egyenlő és titkos választójog mellett azonban a korona soha semmiféle formában állást nem foglalt*. A korona állást foglalt a Kristóffy-féle választójogi tervezet mellett, amely — most igazán nem emlékszem tisztán — akarta-e a választójogot vagy nem, de mindenesetre csak a felnőtt férfinepesség 60 százalékára terjed ki. A korona megadta hozzájárulását a plurális választójoghoz s a korona megadta a szankciót a jelenlegi kormány állásfoglalásához, amely az általános választójog álláspontját bizonyos nemzeti és intel-

lektuális befolyást biztosító garanciával kívánja keresztülvinni. Tehát semmi körülmények között a korona az általános egyenlő és titkos választójog radikális jelszavával nem azonosította magát. És én igazán nagyon kérem tisztelt tagtársaimat, hogy ennek a szerencsétlen romboló jelszónak hagyjanak már egyszer békét. Húzen bőséges tapasztalatot szerezhettünk a választásoknál. A tisztelt ellenzéki képviselő urak a legnagyobb vehemenciával ráültek erre a jelszóra. Nézzék csak meg mit csinált a radikális választójog Ausztriában. Hogy rombolta szét a belső szellemi és erkölcsi erejét az ott uralkodó népfajoknak, micsoda anarchisztikus állapotokat teremtett az egész vonalon és tanulnának az eseményekből. Igen, a választójogi reformot meg kell csinálni, annak részleteire nézve lehetnek közöttünk eltérések, de abban a tekintetben, nem volna szabad eltérésnek lenni, hogy ezt a reformot a nemzeti egység és intelligencia befolyásának garanciája által kívánt garanciális korlátokkal kell keresztülvinni. (Helyeslés.)

Attér ezután a katonai kérdésekre és kijelenti, hogy a hadsereg jelenlegi helyzete feltétlenül szükségessé teszi az ujoncjutalék felemelését annyiból, hogy felállítandók lennének mindazok az alakzatok, amelyeket a modern hadsereg megkíván. Nem arról van szó, hogy a hadtesteket, hadosztályokat szaporítsuk, hanem azoknak belértékét fokozzuk, hogy felruházzuk mindazokkal az alakzatokkal és ellássuk mindazon segédeszközökkel, amelyek hadseregünket egyenrangúvá teszik a többi, a technika összes vívmányaival felszerelt hadseregekkel.

— A kétévi szolgálat behozatalára legnagyobb súlyt helyezek. Ez abból a szempontból is szükséges, hogy fokozzuk a hadsereg ujonclétszámát és a hadsereg számára rendelkezésre álló katonaságot. Társadalmi szempontból is fontos a reform, mert ez az egyenlő teherviselés nagy elvét sokkal jobban valószínűsíti a jelenlegi állapotoknál. Megszünteti azt a tömredék keserűség forrását képező jelenlegi állapotot, hogy a véletlen játéka szerint az ujoncjutalék nagyrésze póttartalékba jut, másik része pedig három évet tartozik szolgálni. Senkise vonja kétségbe, hogy a hadsereg belértéke a hadsereg morális rugóitól nagy mértékben függ Morális rugó alatt azonban nemcsak a nemzeti érzést és lelkesedést kell érteni, hanem kötelességérzetet, önfeláldozást és bátorságot is, tehát mindazon férfias erényeket, amelyek egy hadsereget élő morális tényezővé tesznek. Ceteris paribus két hadsereg közül előbb lesz az, amely a nemzeti élet szempontjából konszolidáltabb, egységesebb és öntudatosabb. Mindig azt állítottam, hogy katonai érdeket is látok abban, hogy a magyar csapatoknál a nemzeti érzés teljes mértékben kifejlődhessék, hogy meg legyen a teljes egyetértés a tisztikar és a legénység, másrészt a tisztikar és a magyar társadalom között, ami csak akkor lesz meg, ha a magyar társadalom színe, virága érvényesül a tisztikarban is.

— Ezek a szempontok vezettek akkor engem és mindnyájunkat, akik a kilences bizottságban együtt dolgoztunk, mikor előtérbe hoztuk a tisztai nevelés kérdését. Abban a meggyőződésben voltunk ugyanis, hogy ezzel nagyobb szolgálatot teszünk a nemzeti ügynek, sokkal nagyobb, mint ha a szolgálati és vezényleti nyelv kérdését fessegetjük.

— Azt hiszem, az a mag, amelyet elvetettünk kikelt csemetévé nőtt és folytonosan fejlődik. Nagy dolgok hosszú időt kívánnak arra, hogy megérjenek. A szerény eszeregy év alatt nő fel, a tölgyfáknak: évszázadok keltenek. Nekünk a fejlődést meg kell várunk türelemmel, bizalommal és reménységgel, hogy mire a fa kifejlődik és gyümölcsöt fog hozni, akkorra igenis katonai és nemzeti szempontból meg lesz a lényege adnak, amit most mint, a hadsereg harc képességét kívánó hazafiak és magyar emberek egyforma erővel kívánunk. Ajánlom a költség elfogadását. (Hosszas éljenzés és taps)

Tisza általános feltűnést keltő beszéde után Mezős, majd Bakonyi Samu szólaltak föl személyes kérdésben. Azután Batthyányi Tivadár beszélt, majd pedig az elnök a vita folytatását hoinapra halasztotta.

IRODALOM ES MUVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: A japán-társaság vendégjátéka. C) bérletszünet.

Szombat: A japán-társaság vendégjátéka. A) bérletszünet.

* **A japánok vendégjátéka.** Holnap lép fel először szintársulatával *Hanakó*, a híres japáni színésznő. A japán szintársulat fellépése iránt városszerte nagy az érdeklődés. A japán színészek *A teaházban* és az *Otake* című egyfelvonásos drámákat játsszák. Az előzene és a közzene eredeti japán muzsika lesz.

* **Urileány a színpadon.** Március a 7-én kedden, lép fel először az aradi színpadon egy aradi urileány, *Károly Klára*. A kisasszony a kis cukros címszerepét fogja játszani. Az érdekes színpadi próbálkozás iránt nagy az érdeklődés.

* **Vasárnapi előadások.** Vasárnap délután mérsékelt helyárák mellett *Molnár Ferenc* pompás vigjátéka: A testőr kerül színre. — Este a *Gül baba* című operett van műsoron. Ezuttal játssza *Heltai Jenő* először *Mujkó* cigányt.

* **A bérlőkhöz.** A színház igazgatósága ez-uton tudatja a bérlőkkel, hogy a két japáni előadásra a bérlők helyei csak péntek délelőtt 11 óráig tartatnak fenn a színház pénztáránál.

* **A vasárnapi utolsó béleti filharmoniai egy-leti zenekari hangversenyén** előadandó „Orfeus” szimfóniai költemény a világszerte nagyrabec-
sült hazánkfiától, *Liszt Ferenc*től, miként az eddigi jegyvásárlások nyilatkozataiból kiderül, különös vonzerőt gyakorol, úgy látszik, a zene-
kedvelő közönségre. A nagy zeneköltő, kinek ez év őszén fogja ünnepelni az egész világ születése 100. és halála 24. éves évfordulóját, e kiváló alkotásában a görög mithosz lángszívű lantosát érzékíti a zene kifejező eszközeivel s főleg a hárfá az, mely az egész művön végig-
huzódó légies akkordjaival a szfaérák zenéjét idézi fel a hallgató lelkében. Ha mind igaz az, amit a buzgó muzsikusok az eddigi próbák hatása alatt a műről lelkes elragadtatással beszélnek, úgy a vasárnapi koncert elé nagy érdeklődéssel tekinthetünk annál is inkább, mert a többi darab, u. m. *Bloch* nyitánya, *Schumann* *Color* szimfóniája és *Rizet Jeun d'eufants* című suiteje mind mégannyi gyöngyszem a zeneirodalomban.

* **Az Uránia új műsora.** Új műsor, új esemény. Így lehet jellemezni az *Uránia* művészeti akcióját. Eseményszámba megy minden új program, tekintettel arra a művészi körültekintésre, amellyel a bemutatóra kerülő képeket az igazgatóság megválasztja. Pénteken kerül színre az első *Pathé* műsor, ennek keretében a világhírre szert tett *Pathé Zsurnál*, mely aktuális világesemények beszélő hírnöke. Ezen a műsoron ismerkedünk meg a román uralkodó családdal. A poetikus lelkű *Carmen Sylva*, *Erzsébet* királynő társaságában látjuk az egész királyi családot, amint egy népünnepélyen gyönyörködnek a nép bohókás multságain. Művészi kivitelű drámák egész sorozatát nyújtja a izléses műsor. Itt adunk hírt arról, hogy a jövő héten színre kerülő *A züllés útján* című szenzációs látványosság iránt messze a városon túl terjedő érdeklődés mutatkozik. A megye minden részéből, de még *Temesvárról* is tömegesen érkeznek az előjegyzések az előadásokra, és a jelekből ítélve szociális eseményszámba fog menni a nagystilű kép bemutatóra. 175

* **Hét érdekes mozgókép szerepel** az *Apolló-színház* pénteki új műsorán. Valamennyinek a témája csupa ötletesség, megkapó megfigyelés, a felvételek kivitele pedig kifogástalanul elsőrangú, úgy, hogy minden kép megérdemelje, hogy részletesen foglalkozzunk vele, de mert az újság hasábjából csak nagyon kis rész áll rendelkezésünkre, így egybefoglalva ismertetjük meg a közönséggel az új műsor értékét. A természetutáni felvételekben megis-

merjük a *Tarn* folyót, továbbá a kucsás orosz kozákok gyakorlatait. Mind a két kép olyan ism rettekhez juttatja a nézőt, amelyben eddig aligha részesült. Az elvarázsolás és a Csendes utakon című képek gyönyörűen megkonstruált drámákat mutatnak be az élet mélységeiből. Ez a két dráma felette áll a megszokott mozidramáknál. A műsor humoros részét egy igen ötletes bohózat dominálja, amely a legaktuálisabb témával: a hóbortos női divattal foglalkozik. A kép a női divat legújabb koresszüleményeit szatirizálja oly finom és szellemes humorral, amelyet még mozgóképre eddig még nem vittek. A felsorolt képek külön-külön s együttesen is annyi szórakozást és élvezetet nyújtanak a közönségnek, amelynél több érdeklődést semmiféle mozgókép nem tudhat kelteni. 177

Földgáz források

Arad határában.

(Elszállott milliók. — A város világitása földgázzal. — *Stengl* iparfelügyelő fölfedezései.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, március 2.

Néhány nappal ezelőtt nyilvánosságra került a pénzügyminisztériumnak az a terve, hogy az Erdélyben lévő *Kissármás* földgáz forrásának milliókat érő anyagát használtassa föl *Budapest* utcáinak, tereinek, középületeinek, általában a főváros állandó világitására. A terv részletei még nem eléggé világosak; tény az, hogy a pénzügyi kormány a *kissármási* földgázot a fővárosba akarja vezetetni és világitási célokra szeretné felhasználni. Ez a szándék általános tetszésre talált, mert egyszerre véget vetne a külföldi tőke szemérmetlen kapzsi kizsákmányoló rendszerének, amellyel nemcsak a magyar fővárost, de a vidéki városokat is évtizedek óta sarcolják. A külföldi nagy gázgyárak magyarországi kirendeltjei éhes piócaként vetették magukat a magyar városokra és rendszeres szipolyozó hadjáratot intéztek a polgárság ellen.

Ennek bizonyítására nem kell messze mennünk. Évek óta hangoztatjuk, hogy *Arad* fogyasztja talán egész Magyarországon, a legdrágább gázt. A gáztársaság a külföldi tőke fölényével néz el a városi polgárság követelése, panasza kérése fölött és rendületlen nyugalommal nyuzza a várost. Mi pedig túrjuk, kénytelen-ségből, mert a szerződés köt bennünket e kapzsi társasághoz.

Arad városának annál nagyobb figyelmet kell tanusítania az iránt, amint *Stengl* Andor aradi iparfelügyelő alább olvasható nyilatkozatában elmond. Az iparfelügyelő ur nagy örömet keltő felfedezését jelenti be az *Aradi Közlöny* hasábjain. Azt mondja, hogy *Arad határában* kincseket érő földgázforrást fedezett föl, amelyből már eddig is rengeteg értékű gáz illant el. A városnak ki kellene használni a természet e ritka adományát. Remélhető is, hogy a város vezetősége kellő élelmességet tanusít és buzgósággal, nagy hivatásának teljes tudatában igyekszik megvalósítani azokat az intézményeket, amelyekkel a polgárság terhein segíthet és megszüntetheti az idegen tőke garázdálkodását.

Stengl Andor aradi iparfelügyelő rendkívüli figyelmet érdemlő nyilatkozata, amelyet kérésünkre munkatársunk előtt tett, a következő:

— Tudomásom szerint *Aradon* két helyen használják a földgázt ipari célokra: a *Neuman-gyárban* és a *Simay-féle gőzfürdőben*. A *Neuman-gyárban* gépek hajtására használják és körülbelül 180 lóerő munkát nyernek belőle. A *Simay gőzfürdőben* közvetlen uton fűtésre és világitásra használják, ami szerintem nem egészen helyes dolog. A földgázt ugyanis sokkal jobban ki lehet használni még világitásra is, úgy hogy, ha gépek hajtására használják fel. A földgáznak ugyanis majdnem megegyezően akkora a kalorikus teljesítő képessége, mint a legjobb kőszénnek és úgy dinamogépek hajtására való alkalmazással majdnem háromszorosan hasznos a közvetlen világitáshoz képest.

— Hogy *Aradon* lehetne-e általánosan ipari és világitási célokra alkalmazni a földgázt, azt csak a szakértő kutatások után lehetne eldönteni. De azt tartom, hogy érdemes volna a kutatásokat elvégezni. Az eddigi két forrásra tisztán véletlenségből, ártézi kut furása közben akadtak és ámbár használják néhány év óta, teljesítő képességét nem ismerik. Sőt érdekes, hogy a hatóságok, meg az ujabban keletkező vállalatok se nagyon törődnek a földgázzal. Ezelőtt öt-hat esztendővel, mikor *Siklóson*, *Simándon*, *Eleken* és *Kisjenőn* ártézi kutakat furattam, a minisztériumhoz beadott jelentéseemben említettem, hogy a *kutforásokkal kapcsolatban* kutatásokat lehetne végezni földgáz után is. Csakhogy a hatóságok és magánvállalkozók is kimélni akarják a költséget és csak addig futnak, amíg elég nagy nyomásu vízre akadnak. A földgáz pedig rendszeresen mélyebb rétegben van. Éppen azért az államnak, vagy valamely pénzeszoportnak kellene a kutatásokat elvégezni.

— Különösen érdemes volna kutatásokat végezni *Aradváros környékén*. Itt nem is volnának nagyon költségesek a próbafurások. A *Neuman-gyár* földgázforrása ugyan 460—490 méter mélyen fekszik, de ugylátszik a földgázt tartalmazó rétegek részut fekszik a föld színéhez, mert a város határában találtam egy területet, ahol betonszerű réteg alatt alig egy másfél méter mélységben már található földgáz. Sőt ezen a területen, valószínűleg évezredek óta, állandóan párolog a földgáz a föld repedésein keresztül.

— Ez a földterület, amely körülbelül egy hold terjedelmű a *Tornyai-ut* közelében fekszik, nem messze a kettős esárdától. Ezen a területen a hó télen nem marad meg s ősszel, mikor a vegetáció kezdődik, minden növényi élet kiég. Megfigyelték azt is, hogy ősszel az ugarra kihajtott sertések a föld hasadékaire fekszenek melegedni, mert a réseken 20—21 fokos meleg áramlik ki. Kutattam ennek az okát és kitűnt, hogy a földréseken keresztül milliókat érő földgáz pocsékolódik el. Lejtényi professzorral kísérleteket is végeztünk az említett földterületen, hogy a forrás mennyi gázt produkálhat. Vizzel telt széles száju üveget szájával lefelé a földre állítottunk s az esakhamar megtelt a felbugyborékoló földgázzal. A gázt meggyújtottuk s az hatalmas tűzlánggal égett el, szinte robbant a levegővel való keveredés miatt és az üveget egészen áttüzesítette. Kísérletünkben aztán megközelítő számításal az tűnt ki, hogy csak egy helyről 300 lóerős gépet lehetne hajtani. A gáztartalmu réteg pedig becslésem szerint alig van mélyebben egy méternél.

— Természetes, hogy ha a földgázt hasznosítani akarják, pontos méréseket és kísérleteket kell végezni, hogy mekkora mennyiségű gázt lehetne nyerni a forrásokból és mennyi ideig? Mind a két kérdés rendkívül fontos. Az a mennyiség például, amit *Temesváron* talál-

tak, praktice nem hasznosítható. Ha ugyanis helyes az ujságoknak hiradása, hogy a most felfedezett földgáz forrás óránként csak husz liter gázt produkál, úgy az egyetlen láng táplálására is alig lehetséges.

— Másik fontos kérdés az, hogy mennyi ideig tartana a forrásokban levő földgáz. Mert épen most értesültem, hogy a csanádapácai és a szőlősi (Békésmegye) malmok, amelyeket földgázzal hajtottak, hajtóerő híján kénytelenek beszüntetni üzemüket, alig hat-nyolc évi működés után. Ennek oka lehet egyszerűen az, hogy a források kimerültek, bár véleményem szerint valószínű, hogy csak bedugultak, amint a Neuman-gyár egyik forrásával is megtörtént. Már most, ha olyan óriási vállalkozásról van szó, mint egy város világítása, úgy nagyon is óvatosnak kell lenni épen az előbb említett okokból.

— Egyébiránt az én véleményem szerint nem is arról van itt szó, hogy a földgáz források kimerülnek, hanem arról, hogy a megfelelő nyomásuk vesz el, ami helyenkint is változó. Véleményem szerint ugyanis az a rétegek, amelyből Aradon nyerik a földgázt, elterjed az Alföld nagy része alatt is. Az egyes lelőhelyekről azt lehet következtetni, hogy a földgázt produkáló réteg Arad-, Csanád-, Békés-, Torontál- és Temesmegye területe alatt fekszik. Véleményem szerint a megejtendő kísérletek megérnék a rájuk fordított költségeket, mert igen sok valószínűség van arra, hogy a földgázt érdemes volna Aradon is ipari célokra és világításra is felhasználni.

Volt alkalmunk beszélni egy másik szakértővel is, aki azt mondta, hogy a Neuman-gyár tulajdonosai véletlenül bukkantak a földgázra. A földgáz kutatása — szerinte — sok munkát és természetesen temérdek pénzt igényel. Ha a gáz nagyon mélyen fekszik, akkor finom, vékony csöveken kell felvezetni azt, hogy rendeltetési helyére jusson.

Ennek a szakértőnek a véleménye természetesen nem vonatkozhatik Stengl főntebb említett fölfedezésére, mert a Tornyai-ut mentén látató gázforrás alig egy, másfél méter mélységben fekszik s így annak felszínre hozatala kevés költségbe kerül, de annál többet jelentene Arad polgárságának.

TANÜGY.

(—) Az iskolaszék megalakulása. A törvényhatósági bizottság január havi közgyűlésén választotta meg az iskolaszéket, mely ma tartotta első ülését. Az összes tagok megjelentek és eskütel után Steigerwald Alajos indítványára elnökké Varjassy Lajos polgármestert, másodelnökké Múlek Lajos dr.-t választották meg. Az ülésen folyó ügyeket intézett el az iskolaszék, melyek közül megemlítjük, hogy a Kazinczy-utcai polgári fiúiskolában egy nyelvészeti és egy mennyiség-tani, a Ferenc-téri polgári fiúiskolában ugyanilyen, a polgári leányiskolában pedig egy nyelvészeti tanítói állás szervezését hozta javaslatba a törvényhatóságnak.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— — —	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mel-		
lőállomás)	— — —	151
Kiadóhivatal és hirdetési osztály	— —	151
Nyomda	— — —	151

Letartóztatott szédelgő

— Egy kereskedelmi muzeumi levelező üzelmei. —

Távirati tudósítás.

Budapest, március 2

A kereskedelmi muzeum egyik volt levelezője napok óta a budapesti ügyészség foglya. A fiatal ember, aki állami segélyvel évekig működött Marseilleben nagyarányú szédelgéseket követett el, részben külföldön részben idehaza Budapesten. Amikor bűnös üzelmei napvilárra kerültek és a becsapott cégek feljelentést tettek ellene, megkísérelte a szökést. Fiumén át Amerikába akart vitorlázni, de a határrendőrség felismerte és letartóztatta. Fiuméből felhozták Budapestre és most az ügyészség foglya.

Grünwald Emilnek hívják a letartóztatott szédelgőst, aki évekig működött Marseilleben mint a kereskedelmi muzeum levelezője. Zsenialitása és hatalmas beszélőképessége révén nemesak óriási összeköttetésekre, hanem nagy tekintélyre is szert tett. Ügyességével a maga részére külön képviselőket rendezett be Budapesten és Fiumében, de ezenkívül külföldön, sőt Afrikában is. Ilyen révén azután nagyarányú vállalkozásokba fogott. A vele összeköttetésben álló cégeket üzlettársakkal ugratta be, akik így nagy rizikóval részt vettek az ő kalandos vállalkozásaiban. Annyira nagystilű ember Grünwald Emil, hogy egy tekintélyes oráni céget is be tudott hálózni s azután óriási összeg erejéig becsapta.

Ezzel az óriási kereskedő céggel létesített összeköttetése adta meg az első lökést bukásához. A cég ugyanis följelentést tett ellene. De ugyanekkor egy tekintélyes budapesti céggel is manipulált Grünwald Emil s azt szintén nagyobb összeg erejéig megkárosította. Ez a cég is megtette ellene a feljelentést.

Amikor Grünwald Emil erről tudomást szerzett, állomáshelyéről, Marseillesből táviratot küldött a cégnek. Az önértetemes hangú távirat a következő volt:

— Önnek a képviselőt felmondom!

Am a budapesti cég nem vette nagyon zokon ezt a felmondást és a feljelentést ennek dacára sem vonta vissza. Az eljárás így tovább folyt Grünwald Emil ellen s egyre jobban összezecsaptak feje felett a hullámok.

Grünwald Emil a veszedelemtől tudomást szerzett, de még mindig bizott zsenialitásában, hogy kimenekül a veszedelmekből. De már minden későn volt. A feljelentések folytán felszólították, hogy állásáról mondjon le, amit kénytelen-kelletlen meg is cselekedett. Eközben hazajött, hogy itt személyesen intézze ügyeit, de csakhamar meggyőződött arról, hogy nincs menekvés a számára.

Ekkor szökésre határozta el magát. Ki akart menni az újvilágba, hogy ott új életet kezdjen. Fiumén át kísérelte meg a szökést, itt akart hajóra ülni. Amde már a fiumei határrendőrség értesítve volt szökési tervéről s miután felismerték, letartóztatták.

Grünwald Emil Budapestre vitték és átadták a királyi ügyészségnek. Családja mindent elkövetett, hogy kiszabadítsa a vizsgálati fogságból. Nagyobb összegű kauciót ajánlottak föl érte s a vizsgálóbíró a napokban el is rendelte kaució mellett való szabadlábra helyezését, amde az ügyész megfellebbezte a vizsgálóbíró határozatát és így Grünwald Emil ügye a vádtanács elé kerül, amely a napokban fog foglalkozni vele.

A Grünwald ügyben Kovács Gyula udvari tanácsos, a magyar kereskedelmi muzeum igazgatója a következőket mondta egy ujságírónak: Grünwald Emil nem szaktudósító, mint

ahogy az estülapok irták, sem nem fizetéses alkalmazottja a magyar kereskedelmi miniszteriumnak, hanem levelezője volt. Nagy koncepciójú zseniális ember, jómódu nagyváradi családból származik. Öt évvel ezelőtt utazott ki Marseillebe, hogy az expertot és importot tanulmányozza. Négy évvel ezelőtt kérte a kereskedelmi muzeumot eszközöljünk ki részére a miniszter urnál letelepülési segélyt. Ilyen szegély szokásban van és szívesen támogatunk minden külföldi magyar fiút, ha eredményesen működik s szolgálatot tehet a magyar kereskedelemnek. Grünwald Emil, aki Grünwald és társa cég alatt export-importüzletet nyitott Marseilleben, a múlt év júniusáig több ezer korona segélyt kapott; miután összeköttetésben voltunk vele, levelezői tisztséggel is megbíztuk. A múlt év második felében differenciái támadtak üzlettársával, azonfelül maga az üzlet sem vált be. Budapesti üzletfelei részéről egyre érkeztek panaszok Grünwald ellen. Rendezte ugyan dolgait, de miután helyzete tarthatatlanná vált, kérte, hogy tisztségétől mentesítsék fel, amit a miniszter ur múlt év augusztusában meg is tett. Azóta hivatalos érintkezésben nem voltunk Grünwald Emillel.

Nyelvujjodás.

Hosszu idő óta figyelemmel kísérem a magyar nyelvészeti lapokat, vajjon észreveszik-e azt a megújodási processzust, amely most van folyamatban a négy folyó és három halom országában. Sajnálattal konstatalem, hogy úgy a „Magyar Nyelvőr“, mint a „Nyelvészeti Szemle“ és a többi szaklapok is a legbánsóbb közönyösséggel siklanak el a mozgalom felett, amelyek hullámai pedig kell, hogy őket is megérientsék. A mi nyelvtudásaink még mindig a volapük és csunguz nyelvrokonság kutatásában merültek el és nem veszik észre, hogy egy új mozgalom van fejlődésben — hasonló a testőrök és Berzsenyi korához — amely szinompás gazdagsággal frissíti föl a szitttyák nyelvét. Nehogy az akadémikusok nemtörődömsége miatt a későbbi nyelvbuvárok nehézségekre találjanak, mi feljegyzünk egy néhányat azon kifejezésekből, amelyekkel a mozgalom nyelvünket legújabbán gazdagította. Ezek alapján a későbbi kor tudósainak könnyű lesz a kapcsolatokat megtalálni. Itt van egy pár példa.

Dohány. A pénz szinonimája. Teljesen szalonképes kifejezés, némi szimbolikus szinezettel, különösen alkalmas forma kölcsönkérés eseteiben. Az ideál előtt is minden kockázat nélkül használható. Amikor ezzel a kérdéssel fordulunk az áldozathoz: „Uram, van önnek dohánya?“ a drága nő legfőlebb az orrát fiantorítja el, miközben ezt mondja: „Gusztáncigarettázzon annyit. Attól rossz szaga lesz a szája!“ Vallfajai: *teli van dohánnyal* = százkoronás; *sok a dohánya* = öt korona huszonharmadikán; *van dohánya* = egy korona a hó utolsó napján.

Tészta. Inkább összetételekben fordul elő, így: ilyen tészta még nem ottom; ez nem nekem való tészta, gyurja a tészta stb. Hihetetlennek látszó történetek előadása előtt, előzetes megerősítésre alkalmas szólasmólok. Gyakran kétséget is kifejez, így: ezt a tészta nem veszem be; ne tésztazzon itt!

Elbrennelni. Ige. Egyenlő körülbelül ezekkel a kifejezésekkel: eradj a fenébe marha; menjen kérem melegebb tájakra. Kártyázásnál használta'os kitétel főleg ilyen formában: *Brodzicer* ur maga el van brennelve! Mióta itt áll a hátam mögött, teljesen leégtem. Ilyen sima vagyok!

Sajt. Egy koronától öt koronáig rossz esetekben és a hónap vége felé egy koronán alul husz fillérig terjedő pénzzenem, amelyet nem szégyen elfogadni — huszadika után. Gyengéd figyelmeztetési

formák: Adjon egy kis omentált! vagy: *Gambri-*
nusz ur én is itt álltam a háta mögött, vagy:
Az ilyen embernek meg kéne aranyozni a kezét.

— *Csak-csek* képző, kicsinyítésre kiválóan
alkalmas és szokásos képző. Így: *piticsek*, *nimoli-*
csék, *moziések*, *Gambricsek*, *sajticsek* (kis sajt).

Viz. Érdekes természeti tünetény. Még ed-
dig ki nem derített okokból különösen a hó vége
felé jelentkező és mindinkább emelkedő valami.
Gyakran fordul elő szerkesztőségekben, kávéhá-
zakban, a színházak körül és hangároknak (Han-
gár = aviatikus tanya. Aviatikus = aki a leve-
gőből él). Ilyenkor hallani ezeket a kifejezéseket:
Nagy viz, nagy viz; benne vagyunk a vízben,
nyakig vizes vagyok. *Grün* bácsi adjon egy ko-
ronát! Ezt a szólásmódot csak elsején váltja fel a
kitörő ujjongás szava: Kint vagyok a vízből! Ez
az állapot azonban nem sokáig tart.

Kóstolónak egyelőre ennyi elég. Azt hiszem
az új magyar nyelv e néhány gyöngye alkalmas
lesz az akadémikusok figyelmének felkeltésére.

Örs.

HIREK.

— *Időjárás*. E hó 3-án az időjárás: vál-
tozékony, szeles, elvélve csapadék, hűvösebb.

— *A király elutazása*. *Budapestről* jelentik:
Végleges intézkedések szerint a király szomba-
ton délután pont két órakor utazik el a nyu-
gati pályaudvarról külön udvari vonaton. Ohaj-
tása szerint elutazásakor hivatalos bucsuzás
nem lesz.

— *A leendő trónörökös házassága*. *Buda-*
pestről jelentik: Egy nem egészen megbízható
esti lap azt a fantasztikusnak látszó hírt közli,
hogy a leendő trónörökös *Károly Ferenc Jó-*
zsef főherceg állítólag jegyet fog váltani *Mária*
Valéria főhercegnő leányával, *Ellával*. A vő-
legény 25 éves, menyasszonya tizenkilenc. A
jegyesek másodunokatestvérek. A házasságot
a nevezett lap értesülése szerint a mostani ud-
vari bál alkalmával beszéltek volna meg.

— *Stauber József a király előtt*. *Stauber*
József, lapunk főszerkesztője a mai általános
kihallgatás során megjelent ő felsége előtt,
hogy megköszönje magyar nemességgel történt
kitüntetését.

— Igen örülök, hogy kitüntethetem önt —
mondotta a király.

— Ugye Aradon lapszerkesztő?

— Igen felség!

— Mióta van Aradon?

— Másfél évtizede.

— Azelőtt bizonyára Budapesten műkö-
dött? Melyik lapot szerkeszti?

— Az Aradi Közlöny-t.

Majd észrevette ő felsége *Stauber* mellén a
katonai éremet. Még megkérdezte: hogy hol
és mikor szolgált? — Ezzel a kihallgatás vé-
get ért.

— *Ágyugyár Diósgyőrben*. *Lukács László*
pénzügyminiszter ma kijelentette, hogy a költ-
ségvetésbe beállította a diósgyőri vasgyár ágyu-
gyárrá való átalakulási költségeinek első rész-
letét. Meg van a tendencia a kormány részé-
ről, hogy ne magánosok sajátítsák ki az ágyu-
gyártást, hanem az állam vegye azt a kezébe.
A dolog részleteiről még nem nyilatkozhatik,
mert egyelőre csupán elvi álláspontot foglal el
a kormány; csak a telemek vételére és a gyár
kibővítésére tett intézkedést, de az ágyugyár
tervének részleteiről még nincs szó.

— *Házasság*. *Stoinescu Sándor* dr. ügyvéd-
jelölt holnap szombaton délbe 1/2 12 órakor ve-
zeti oltárhoz *Pák Lucia* kisasszonyt, *Pák Tra-*
ján, a *Viktoria* takarékpénztár szimpatikus hi-
vatalnokának kedves leányát.

— *A mai kihallgatások*. *Budapestről* jelen-
tik: A magyar fővárosból való elutazása előtt
ma tartott utoljára általános kihallgatást a ki-
rály. A kihallgatáson a következők jelen-
tek meg:

— *Apponyi Géza* gróf titkos tanácsos,
Betegh Miklós főispán, *Bohus Zsigmond* báró,
titkos tanácsos, *Bornemisza László* főispán,
Bottmer Árpád báró ezredes, ezredparancsnok,
Copasich Zsigmond az Ungaro-Kroata elnöke,
Crausz István főispán, *Csaba Adorján* főispán,
Eleőd Tibor dr. nagyiparos, *Fejér Elemér* ka-
marás, *Ferry Oszkár* ezredes, esendörkerületi
parancsnok, *Goda Béla* főispán, *Goldzicher Ig-*
nác dr. udvari tanácsos, egyetemi tanár, *Göm-*
czy Olga államvasuti tisztviselő leánya, *Haasz*
József udvari tanácsos, *Hamza Géza* ítéltáblai
tanácselnök, *Horváth Sándor* miniszteri taná-
csos, *Ivány Tihamér* kamarás, *Juhász Vilmos*
királyi tanácsos, *Karácsonyi Jenő* gróf titkos
tanácsos, *Kiss Antal* ezredes, térparancsnok,
Kusmanek Hermann altábornagy, hadosztály-
parancsnok, *Lipthay Béla* kamarás, *Losonczy*
Mihály miniszteri tanácsos, *Marschalek Erzsé-*
bet, *Matlekovits Sándor* titkos tanácsos, *Már-*
tonffy Márton udvari tanácsos, *Molnár Gizella*
gimnáziumi tanár özvegye, *Münich Kálmán*
udvari tanácsos, *Návay Lajos* titkos tanácsos,
Nékám Lajos dr. egyetemi tanár, *Norman-*
Ehrenfels Rezső gróf kamarás, *Pollák Ede* dr.
megyei tiszti főorvos, *Radocza János* udvari
tanácsos, *Schwartz Gusztáv* dr. udvari tanácsos,
egyetemi tanár, *Seide Rezső* ezredes, ezredpa-
rancsnok, *Stauber József* főszerkesztő, *Sza-*
lavszky Gyula titkos tanácsos, *Szonyás Lajos*
miniszteri tanácsos. *Sztóray Sándor* gróf ka-
marás, *Szterényi József* titkos tanácsos, *Thék*
Endre udvari tanácsos, *Töry Gusztáv* állam-
titkár, *Valihora János* dr., prépost-plébános,
Vojnich István főispán, *Velics Alfréd* műipa-
ros, *Zichy Gyula* gróf püspök. *Zimmert József*
dr., prépost-plébános.

— *Tisza István gróf az aradi szegénytanu-*
lóknak. *Tisza István* gróf *Hauser Károlyné* ur-
nőhöz megleghangu levelet intézett, amelyben
megköszöni, hogy meghívta a szegénytanulók
egyesületének báljára s mellékelve husz ko-
rona felülfizetést küldött. *Hauser* ezredesné el-
nöknő gyűjtése *Tisza István* gróf husz koroná-
járól 2471 koronára emelkedett.

— *Tolstoj szobra*. *Pétevárról* jelentik: A
mai minisztertanács fogja tárgyalni *Kokowscev*
pénzügyminiszternek azt az indítványát, hogy
Oroszország Tolstojemlékét monumentális szobor-
ral örökítse meg. A pénzügyminiszter indítványa
szerint a szobor költségeit aláírás útján sze-
reznék meg és ha az így begyűlt pénz esetleg
nem lesz elegendő, a hiányt az állam pótolja.
Szó volt arról is, hogy az állam *Tolstoj* lakóhelyét,
Jasnaja Poljanát is megveszi, de a tulajdonos
magas követelése miatt — félmilliót kértek —
ettől a tervtől elállottak. Azt a házat ellenben,
melyben *Tolstoj* meghalt, megvásárolja az
állam.

— *Háziipari kiállítás*. *A Wehner János* ut-
cai polgári műiskolában levő háziipari kiállí-
tásnak naponként nagyon sok látogatója van.
A kiállított tárgyakból már nagyon sokat meg-
vásárolt az aradi közönség. Nagyobb bevásá-
rlásokat tettek báró *Andrényi Károlyné*, *Földes*
Kelemenné, rétháti *Kövér Délané*, *Braun N*,
Antalné, *Seidner Bernátné* és még számosan.
Különösen nagy kelendőségnek örvendenek a
faragott asztalok és dobozok, továbbá a régisé-
gek és kalotaszegi himzések. A kiállítás veze-
tőségének elve, hogy a közönség mindent ol-
csón szerezhessen be és tényleg a szép tárgyak
mellett csak azok olcsósága bántja a többi.
Március 5-ig marad még nyitva a kiállítás és
naponként belépő díj nélkül meglátogatható.

— *Vonatkísértés*. *Temesvárról* jelentik: A
Lippáról tegnap délután egy órakor esedékes
személyvonat csak két órai késéssel érkezett meg
a józsefvárosi állomásra. A jelentékeny késés
oka az volt, hogy a vonat mozdonya *Te-*
mesgyarmata közepben kisiklott. *Tolatás*
volt a vágányon, az egyik sín talpfája nagyon
elkorhadt már és ez okozta a szerencsétlenség-
get. Emberelethez nem esett kár.

— *Gyilkos herceg*. Az olasz arisztokrácia
ismert szereplőinek szerelmi drámája tartja
most izgalomban Róma előkelő köreit. *Paterno*
herceg, aki az olasz lovasságnál mint hadnagy
szolgált, néhány éve viszonyt kezdett *Grigona*
grófnő palotahölgygyel. A grófnő most szakí-
tani akart kedvesével, aki azonban nagyon
szerette őt és a palotahölgy elhidegülése miatt
állandó volt közöttük a viszály az elmúlt hó-
napokban. Ma délután egy szállodában újból
találkoztak. A herceg itt kardjával szíven
szurta a grófnőt, aki azonnal meghalt. Az
ifju ezután háromszor föbe lötte magát és ha-
lálós sebet ejtett koponyáján.

— *Halálozás*. Bécsből jelentik: *Apponyi*
Antalné grófné, *Montenuovo* főudvarmester nő-
vére, ma 58 éves korában meghalt.

— *Adomány*. *Lusztig Armin* 50 koronát
adományozott *Fábián Gábor* szobrára.

— *Leleplezett csalószövetkezet*. *Budapestről*
jelentik: Tegnap este megjelent a főkapitány-
ságon *Halla József* cementárugyáros műszaki
igazgatója, *Katona Fülöp* dr. és feljelentést tett.
Klein István könyvelő ellen csalás címén. *Ka-*
tona Fülöp elmondotta, hogy tegnap a gyár
főkönyvelője, *Kutasi*, amikor a számlákat re-
vidiálta, több olyan számlát talált, amelyek-
ről kiderült, hogy hamisítottak. A főkönyvelő
erről a felfedezésről jelentést tett *Katona Fü-*
löp dr.-nak, együtt átvizsgálták az egész szám-
laanyagot és megállapították, hogy 47 drb. hamis
számla szerepel összesen 50.000 korona értékben.
A feljelentés alapján még az este bevitték a
főkapitányságra *Klein István* könyvelőt, aki be-
ismerő vallomást tett. Elmondotta, hogy a múlt
évben megismerkedett *Földes József* ékszer-
ügynökkel, aki azt az ajánlatot tette, hogy be-
szerezze cégektől számlalapokat, azokat nagyobb-
összegre kitölti, *Klein István* ezeket érvénye-
sítse és utalványozza ki, ő majd felveszi a pénzt
és osztokodnak. *Klein* sokáig gondolkodott
a dolgon, de nagy nyomorban élt, felesége
beteg; özvegy szegény édesanyját kell eltar-
tania, végül is belement a csalásba. 1910
augusztus óta fizetették ki a hamis számlákat.
A számla lapokat *Földes József* töltötte ki de
manipulációjába beavatott másokat is, akik a
cégnél a pénzt felvették. (Erre azért volt
szükség, nehogy gyanút keltsen az, hogy
mind a négy cégtől egy ember jelentke-
zik.) *Klein* vallomása szerint a dologról tudott
Bányász Henrik tudakozó iroda tulajdonos, az-
öccse *Schön Ignác* kereskedősegéd egy ismer-
telen könyvkereskedősegéd, akinek a nevé-
nem tudja és *Földes József* öccse, *Földes Gábor*
mérnök. A rendőrség a nevezett embereket is
bevitte a főkapitányságra. *Földes József* be-
ismerte a csalást, *Földes Gábor* azonban
kijelentette, hogy ő nem tudott róla semmit.
Bányász és *Schön* elmondották, hogy ők vet-
ték fel a pénzt, de jóhiszeműen. A rendőrség
Klein István és *Földes Józsefet* magánokirat-
hamisítás és csalás miatt letartóztatta. *Bányászt*
Schönt és *Földes Gábort* elbocsátotta és nyo-
mozza az ismeretlen könyvkereskedősegédet.

— *A hasfelmetsző*. *Berlinből* jelentik: Két
év előtt a német főváros utcáin sűrűn fordultak
elő merényletek nők ellen s a jelek arra val-
lottak, hogy valami szerencsétlen örült üzi a lon-
doni hasfelmetsző *Jack* iszonyu játéka. A nők
nem mertek kimozdulni az utcára s nem mult el
nap, hogy a titokzatos vérengző, asszonyt vagy
leányt meg ne kísélt volna. Egy asszony bele
is halt sebébe. A tettest biába hajsolták és hasz-
talan tüztek ki kézrekerítésére nagy díjat. Most
letartóztatták *Bennewitz*, *Richard* magde-
burgi festőművészt, egy exaltált különcöt,
a ki erősen gyanus, hogy ő követte el két év
előtt a hasfelmetszéseket. A rendőrség elküldte
Bennewitz fényképét *Liegnitzbe*, mert ott lakik
egy divatárusnő, az áldozatok egyike, a kit két
év előtt *Berlin* egyik külvárosában a hasfel-
metsző súlyosan megsebesített. Ez az asszony
határozottan felismerni véli a fényképben az
akkori merénylőt. *Bennewitz* konokul tagad.

— *Szabadelőadás*. A munkás otthon ter-
meiben (Teleky-u. 28. sz. e hó 5-én vasárnap)
Zakar László iparostanonok számára *Test és*
lélek címen szabadelőadást fog tartani.

— **Átkulcsos betörők.** Muszkán Pál polgári iskolai tanuló feljelentést tett a rendőrségen amiatt, hogy a vele egy házban lakó *Oltján Mária* lakását, míg az asszony *Pécskán* volt ismeretlen tettesek felnyitották és többféle ágyneműt elloptak. A rendőrségi nyomozás megállapította, hogy a tettesek *Radics Kálmán* 16 éves suszterinas és *Szöllősi Mátvás* napszámos, akik 40 korona értékű párnákat és asztalterítőt loptak el. Letartóztatták a tetteseket.

— **Egy aradi vendéglős temesvári bérlete.** Temesvárról jelentik: Az újonnan létesítendő temesvári tőzsdepalotában levő kávéház bérlete ügyében a Lloyd-társulat választmányja tegnap délután határozott. Összesen három ajánlat érkezett be az igazgatósághoz a bérlet tárgyában. A választmány *Rónai A. János* aradi vendéglős ajánl. t. fogadta el, aki jelenleg a Központi szálloda bérelője Aradon. A bérleti szerződés tíz esztendőre fog szólni és Rónai az első öt esztendőben 21.000 koronát, a hatodik és hetedik évben 22.000 koronát, a nyolcadik évben 24.000 koronát, a kilencedik és tizedik évben pedig 25.000 koronát fizet évi bér gyanánt. Légfűtés címén évente 4200 koronát kell fizetnie. A szerződés 1912. évi április hó elsejével lép életbe. Rónai köteles a kávéházat előkelő, fővárosi mintára berendezni és ugyancsak ő fogja ellátni a Klubhelyiségeket is a szükséges kávéházi italokkal. Rónai még egy ideig Aradon marad és így az első időben *Pongrácz J.* (Rónai sógora) fogja a kávéházat vezetni. Rónai A. Jánoson kívül a kávéházi bérletre ajánlatot tettek még: *Schiller Henrik* Nyitráról, aki 15.000 korona és *Kovács József* Lugosról, aki 17.000 korona évi bért ajánlott fel.

— **Elveszett szerdán** este a Kazinczy-utcától a Ferdinánd-utcáig vezető uton egy aranylánc karperec. Megtalálóját kérik, hogy József főherceg-ut 9. szám alatt, kellő jutalom fejében, átadja. 895.

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban e hó 2-án a következő születéseket, halálozásokat és házasságot kötöttek jelentettek: *Született:* Kolozsváry Rezső máv. mozdonyvezetőnek Josefa nevű leánya. Haubenreich Mihály képfaragónak Mihály nevű fia. Krausz János borbélynak János nevű fia. *Meghalt:* Drucker Ludmilla 21 éves női szabósegéd. Strifler József 67 éves magánzó. Sutina Márton 73 éves napszámos. Weiszberger Sándor 4 hetes fiú. Kuzman György 14 hónapos fiú. Özv. Klopner Antalné 71 éves magánzó. Komáromi Szidónia 67 éves varrónő. Kovács Béla 60 éves törvényszéki irattári segéd. *Házasságot kötött:* Olár Albert napszámos Costa Máriával. Linczer Márton szabó Reich Szerénával. Stoinescu Sándor dr. ügyvédjelölt Pák Luciával.

— **Sütni és főzni művészet.** Aki a házisütés művészetét alaposan tanulmányozni akarja, a hölgyek érdekében, ingyen és portómentesen kapja a sütés könyvet Dr. A. Oetker-től Baden Wien. Elegendő egy levelezőlap a név megadással.

— **A hölgyközönség szives figyelmébe.** Nagyszégyes Asszonyom! Mielőtt tavaszi ruháztatásod megkezdődne, sziveskedjék Varga Kálmán női zsanó Atzél Péter-utca 2 sz. műteremben a legújabb tavaszi szövetraktár megtekinteni, amelyet külföldön személyesen válogattam össze, minden szövetből csak egy olcsó készítették, egyben értesítem a nagyra-becsült megrendelőimet, hogy mint azelőtt, ma is elvállalok hozzávalók nélkül is ruhákat a legizlésebb kivitelben. A szövet jószágáról és ruha jó állásáról kezességem vállalom. Külföldi ruhamodell-kiállításról hazatértem e hó 1-én, műtermem személyes vezetését ismét átvettem. Mély tisztelettel Varga Kálmán. 892

— **Francia likörök** legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 201

Az elhagyott szerető.

(Megzsarolt törzsorvos)

Távirati tudósítás.

Bécs, március 2.

A bécs-döblinoi büntető járásbírósa előtt ma délelőtt érdekes zsarolási ügyet tárgyal Schaller dr. járásbíró.

A panaszos, Reich Adolf, jelenleg Komáromban állomásozó közös hadseregbeli törzsorvos, zsarolás büntetének kísérlete miatt jelentette föl Novák Augusta bécsi lakos, 43 éves magánzó, egy magántisztviselő nejét, öt élő gyermek anyját.

A följelentés szerint az eset előzményei a következők:

Reich Adolf dr. 1903. évben mint alorvos működött Bécsben és itt megismerkedett Novák Augustával, aki egy jómodu bécsi iparoscsalád feltűnően szép leánya és községi elemi iskolai tanítónő volt.

Az orvos és a tanítónő közt nemsokára szerelmi viszony támadt, amelynek gyümölcse egy figyermek lett.

Novák Augustát e viszony miatt szülei kitagadták és házukból kiutasították.

Néhány hónappal rá pedig Reich Adolf dr. is szakított a tanítónővel és Magyarországra helyeztette át magát.

A hűtlenül cserben hagyott Novák Augusta egy ideig meglehetősen sanyaru anyagi viszonyok között tengette életét. Alig fél év múlva azonban megismerkedett jelenlegi férjével, egy szegény javadalmazásu magánhivatalnokkal, aki halálosan belészeretett és fátyolt vetve a leány multjára, oltár elé vezette.

Házasságából gyermek született. Augustának.

Mindaz azonban nem gátolta meg abban, hogy volt szerelmesét, dr. Reich Adolf orvost fenyegető leveleivel szakadatlanul ne zaklassa és sanyargassa.

És amikor dr. Reich nem reagált az asszony fenyegetőzéseire, ez utóbbi nem ártotta az akkori ezredorvos ellen panaszokkal élni az ezredparancsnokságnál is, amelyekben dr. Reich Adolf, mint jellemtelen és szószegő hitvány embert, a tisztikardbojtra érdemtelennek nyilvánította.

Erre Reich dr. 1910. május havában följelentette Novák Augustát becsületsértésért.

Ezen panasz folytán Novák Augusta a bécs-margareteni járásbírósa előtt bocsánatkérő nyilatkozatot állított ki Reich Adolf dr.-nak; ez utóbbi pedig elállott a panaszától.

Ezen bocsánatkérő nyilatkozat dacára Novák Augusta múlt év november 29-én újból levelet intézett Reich dr.-hoz, amelyben azt írta, hogy a törzsorvos csak az esetre szerezhet magának végleges nyugalmat és békességet, ha Novák Augustának végkielégítésképpen ezer koronát fizet.

A törzsorvos erre a bírósághoz fordult, mely tegnapi tüzte ki a tárgyalást.

A tárgyaláson megjelent panaszos, Bergler dr. ügyvéd jogi képviselője. Megjelent vádlott Novák Augusta, egy még mindig nagyon csinos megjelenésű, elegánsan öltözött, rokonszenves külsejű nő, a védőjével Edlaner dr.-ral.

A vád ott védekezésében előadta, hogy jelenleg nagyon szűkös anyagi viszonyok közt kénytelen élni, és hogy panaszos az ő egész életét és boldogságát tette tönkre, amikor elcsábította és hűtlenül elhagyta.

A bíró ezután meghozta az ítéletet. E szerint vádlottat az enyhítő körülmények figyelembevételével 3 napi fogságra átváltoztatható ötven korona pénzbírságban marasztalta el.

Az ítélet kihirdetése után vádlott nő hihetetlen izgalomba esett. Rikácsolva kiáltozott és ekként fordult a bíró felé.

— Főlebbezek! És ha a felsőbíróság is elmarasztal, úgy esküszöm, hogy a két legkisebb gyermekemmel a harmadik emeletről fogom magam a köveztet levetni.

Színigazság

Színigazság

Színes ruhák részére!

A legnemesebb nyersanyagokból előállítva, nem támadja meg a szövetet, csak a p. szövet, de ezt alaposan, anélkül, hogy a ruha színe megfakulna, vagy eltűnne.

Kettős darab 30 fillérért.
Nyolcszögletű darab 16 fillérért.

255

6616

MULATSÁGOK.

(=) **A Soborsini Kaszinó bálja.** A Soborsin és Vidéki Kaszinó egyesület fényesen sikerült bál rendezett a napokban kéthelyi Hunyady Károly gróf és kéthelyi gróf Hunyady Károlyné ő nagyméltóságának védnöksége alatt. A bál magas színvonalon álló koncert előzte meg, melynek szereplői ez estén sok őszinte tapsot és dus babért arattak. Az első szám Gajdos Ágota urhölgy Verdi „Traviatája” volt, a melyet bámulatra méltó technikával és finom zeneérzéssel adott elő zongorán s a közönség viharos tetszésére még 2 magyar dalt játszott kitűnő hozzáérzéssel. Egy bájos kis jelenség Murády Erna urhölgy lépett a pódiumra s elragadó kedvességgel adta elő „Az első szerelmes levél” monológot, amelyben csak az volt a hiba, hogy oly hamar a végére ért. A harmadik szám Gyertyánffy Ilona urnő éneke volt, a Suhancból „Egészen át adom szívem” és a csoda szép „Vilja” dala Lehárból, melyeket érzéssel és végtelen kellemes szoprán hangjával adott elő bámulatos rutinnal. Zongorán kísérte Murády Árpádné urnő kellő diszkrét piannóval. Pièce de résistance tartogatták Bereik 1 felvonásos vígjátékát „Egy szelleműs hölgy”-et, melyben Löwinger Samuné urnő oly tökéletesen kreálta a „szelleműs hölgyet”, hogy ezt nem dicsérni, hanem — látni kellett volna! Megjelenése és játéka elárulta nagyfokú intelligenciáját. Szereplésével frenetikus tapsokat aratott. Csathó Teruska urhölgy a bájos félénk fiatal asszonyt játszotta, oly igazán átérezve szerepét, hogy helyenként valóban megható volt. Potyászky Titus nem szorol külön méltatásra, mint a bál főrendezőjét, őt dicsérte az egész est fényes közönségével, a pompás műsorral s avval a kitűnő hangulattal, melynek csak a reggeli órák vetették végét.

A jelenvolt hölgyek névsora:

Urasszonyok: Arnold Jánosné, Apfel Leonné, Adler Andorné, Bäck Arturné, Bárdy Kálmánné, Boros Lászlóné, Csathó Gáborné, Egy Gyuláné (Arad), Friedmann Samuné, Fászkerti Istvánné, Gajdos Gyuláné, özv. Glates Dezsóné, Gyertyánffy Ilona, Hirsman Márkné, Kripp Vilmosné, Korniss Zsigáné, Kulán Lipótné, Löwinger Samuné, Moskovicz Albertné, dr. Murády Árpádné, Muzsay Sándorné, özv. Peschlea Józsefné, Urdl Antalné, Weisz Márkné.

Urleányok: Boross Juliska, Csathó Teruska, Friedmann Valika, Fászkerti Paula és Sici, Gajdos Ágota, Kiss Teruska, Kozma Stefi, Kripp Piroška, Langer Sarotta, Leopold Karolin, Murády Erna, Moskovicz Rozsi és Ilona.

Felülvezetések: kéthelyi gróf, Hunyady Károly 100 korona, Seidner Dezső 10 korona, Seidner Márton 5 korona, Bäck Artur, Muzsay S., Korniss Zs., Blaa Mátvás, Langer Alajos, N. N., Schramm B. 3—3 korona, Gajdos Gyula, Löwinger Samu, Hirsman M., Gyertyánffy J., Vulk József, Csathó Gábor, Tordy Árpád, Bárdy Kálmán, Hankó János 2—2 korona, Kután Ly Kripp V., Weisz M., Friedmann, ifj. Gajdos, Klei., J., özv. Peschkané, Grünfeld Samu 1—1 koronán

Fejlődésben

levő leánykájának, vagy fiacskájának haladéktalanul adjon SCOTT-féle Emulsió-t. Meglátja, hogy egészségük rohamosan elmarad, megerősödni kezdésük és vidámabbak lesznek. Az a csukamájolaj, amelyet a SCOTT-féle Emulsió tartalmaz, a legtisztább és leghatékonyabb. A visszatetsző iznek nyoma sincs és nem terheli meg a gyomrot. Ezt az eredményt a páratlan SCOTT-féle eljárás által értük el. De tovább megyünk. A

SCOTT-féle Emulsió-t

orvosok és betegek egyaránt sokkal hatékonyabbnak ismerik el, mint a közönséges csukamájolajat. Próbálja meg és biztosan meg lesz elégedve. Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 f. Kapható minden gyógyszerárban. 6667

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= A Kapriórai márványbányák r. t. mérlegéről, a keddi számban megjelent cikkünk kiegészítéséül felelmitjük hogy a mérlegben kitüntetett veszteség nem üzem veszteség, hanem régi, irrealisnak bizonyult értékek leírásából származik. — A vállalat, téves információkkal éppen ellenkezően, kedvező körülmények között működik és állandóan terjeszkedik. A Szent-Margitmárványt külföldi építkezésekhez is nagyon keresik, különösen Románia és Németország kedveli ezt a szép és egészséges márványkövet. A vállalat — nagyszabású bányaberendezéseinek megtekintésére — legközelebb az aradi szakköröket és a sajtót is meghívni szándékozik.

= Pótvásár Marosillyén. Az Aradi Kereskedelmi és Iparkamara közli az érdekeltekkel, hogy a kereskedelmi miniszter megengedte, miszerint a Hunyadvármegye területéhez tartozó Marosillye községben a folyó évi január hó 20-ára esett, de elmaradt országos vásár helyett folyó évi március hó 16-án pótkirakó-vásár tartassék.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, március 2

Amerika 1/4-el olcsóbb. Királat jó, vételkedv korlátolt, 15 ezer mm. 10 fillérrel olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Délit zárlat	2 órai zárlat
Búza 1911. áprilsra	11 33—11 34	11 30—11 31
Rúsa 1911. májusra	11 10—11 11	11 05—11 06
Búza 1911. októberre	10 53—10 54	10 50—10 51
Rózs 1911. áprilsra	7 67—7 68	7 63—7 64
Rózs 1911. októberre	7 79—7 80	7 77—7 78
Tengeri 1911. májusra	5 70—5 71	5 67—5 68
Zab 1911. áprilsra	8 55—8 56	8 54—8 55

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)

— Márc 2 —

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	111 65
Magyar koronajárdék 4%	—	—	—	91 75
Magyar koronajárdék 2 1/2%	—	—	—	1 25
Magy. földteherm. kötvény 4%	—	—	—	92 50
Horvát-szlavon földteherm. kötv. ny.	—	—	—	94 —
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	—	—	—	2 3 —
Tiszassab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	156 —
Oszt. járadék papírban	—	—	—	92 75
Oszt. járadék eszt. b. b.	—	—	—	16 5
Oszt. járadék aranyban	—	—	—	116 —
Oszt. koronajárdék 4%	—	—	—	93 10
1860. évi osztrák államsorsjegy	—	—	—	163 —
Oszt. magyar bankrészvény	—	—	—	19 35
Magyar hitelbank-részvény	—	—	—	16 75

Oszt. hitelintézet részvény	—	—	—	671 —
Oszt. magy. államvasuti részvény	—	—	—	750 50
90 frankos arany (Napoleonkor)	—	—	—	19 01
Német birodalmi márka	—	—	—	117 25
London vista	—	—	—	239 95
Páris vista	—	—	—	94 92 1/2
10 márkás arany	—	—	—	28 47

Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. Márc. 2

Búza (szokvány-minőség):

15 kilogrammos	—	—	—	10 45—10 55
16	—	—	—	10 55—10 65
17	—	—	—	10 70—10 80
18	—	—	—	10 85—11 00

Búza (Temesvári keresk. ár):

15 kilogrammos	—	—	—	10 35—10 40
Rózs	—	—	—	7 05—7 10
Árpa	—	—	—	7 30—7 40
Zab	—	—	—	7 60—7 70
Tengeri (al)	—	—	—	5 10—5 15

Budapest kőbányai sertéskoraskedeleme

— Márc 2. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig érjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 167—68 fillérig; fiatal közép páronként 251—250 kilogrammig terjedő súlyban 168—171 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 164—168 fillérig.

Számlaszám: febr. hó 27. napján volt készlet 15 67 darab, febr. 28. napján elfogytatott — darab, febr. 28. napján elszállított 84 darab, febr. 29. napjára maradt készletben: 15 683 darab. A hízó sertés üzlet irányzata nyugodt.

Felölös szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1911. március hó 3-án:

Bérlőszűnet

Bérlőszűnet.

Hanako

a Tókiói császári színház világhírű tragikája és japán társulata, mint vendég.

A takában.

Dráma 1 felvonásban Irta: Loi-Fu.

SZEMÉLYEK:

Murasaki Dampé	M. Hanako. Sato.	Otyo Tosa	Cho Cho-San. Muracara.
----------------	------------------	-----------	------------------------

Ezt követi:

Otake.

Dráma 1 felvonás an Irta: Loi-Fu.

SZEMÉLYEK:

Yos.ító A szolgálja	Cho Cho San. Mu acara	Otake Egy Sam rai Sato.	M. Hanako.
---------------------	-----------------------	-------------------------	------------

Kezdete este 7 és fél órakor.

URANIA

mozgófénykép színház.

Műsor: 1911 márc 3-án, péntek:

(Báró Simonffy-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

1. Csak mazsas. Humoros. — 2. Az éjfél nap. Természet utáni felvétel. — 3. A román diavastia. Eredeti felvétel a román királyi családról. — 4. A háboru. Szenzációs dráma. — 5. Maxi menyasszonyt talál. Bohózat. — 6. Toulieu asszony. Történelmi pörkép Napoleon idejéből. — 7. Noisette, a bicikli-művész. Varieté szám. — 8. Kalap-história. Bohózat. — 9. Pathé zsurnál. Aktuális események mozgófényképekben.

Előadások d. n. 1/2 órától kezdve.

Utolsó előadás este fél 11 óráig.

Az előadások tartama 2 óra.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadásokon a cs. és kir. 33 gyalogezred zenekara játszik. — Cukrázda

Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér, V. hely 20 fillér.

A jövő héten

A zúllás utján.

Kizárólag felnőtteknek.

APOLLÓ SZÍNHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színpadja.

Ma, pénteken 1911. március 3-án:

1. A Tarn folyó. Színes természetutáni felvétel. — 2. Ut a szerencse felé. Dráma. — 3. Hébertos női divat. Humoros kép. — 4. Az elvarázsolás. Dráma. — 5. Kozák k. gyakorlata. Természet utáni felvétel. — 6. Csendes utakon. Dráma. — 7. Feleségül veszem szakácsnémat. Humoros kép.

Helyárak: Páholy ülésenként 1 kor. Zártszék 1 kor. I-és hely 80 fillér, II-ik hely 60 fill., III-ik hely 40 fill., IV-ik hely 20 fill.

Az előadások délután 1/2 órákor kezdődnek.

A hölgyek kéretnek a nézőtérén kalap nélkül megjelenni.

Az előadásokon határozottan játszik.

NYILTTER.

Hirdetmény.

Az aradi aut. orth. hitközség főtisztelendő Szofer Juda rabbi ur felügyelete alatt

pészkat süti,

ugy a helybeliek, mint a vidékiek ebből a pászkból, ha fedezni akarják húsvéti szükségletüket, ugy azt folyó hó 10-ig, megfelelő előleggel megrendelhetik.

Arad, 1911. március 1.

Márton Jakab,

898

elnök.

Keresek

huscsarnokom részére egy ügyes

könyvelőnőt.

Glück Károly és Testvére

huscsarnok.

898

ATLANTIKA

egyedüli

KÁVÉ ÉS TEA

speciális üzlet.

Mi a titka

annak, hogy a ki ma Aradon jó kávét és teát akar, csakis itt vásárolja e cikkeket. 171.

1. Kifogástalan jó minőségű áru.

2. Szakszerű tiszta kezelés.

3. Fűszer és egyéb szagoktól mentes.

4. Minden órában friss pörkölés

villany-üzemű pörkölőn.

ARAD, Andrássy-tér 20.

Szemben a vármegyeházzal.

Városi és megyei telefon 609.

Apró hirdetések.

Zálogházból

triváltott arany, ezüst- és gyémánt-árakat vess és el-
Farkas Streicher
Arad, Tökölly-tér 1. 2974

Középkorú

vidéki nő házasság céljából megismerkedne hozzá illő nyugdíjképes férfivel. Fekvő vagyona 12 ezer korona, de csak komoly szándékozók irjanak. Cim a kiadóban. 864

Ügyes kárpitós

ajánlkozik e szakmába bármily kárpitós munkák pontos és kitűnő elvégzésére, úgy saját műhelyében, mint házakhoz is, legolcsóbb árak mellett. Vidékre árfelemlés nélkül. Stáhl M., Bercsényi Miklósu-tca 82. sz. 561

Ház eladó.

Orvosok, ügyvédek, kereskedőknek alkalmas ház Arad, Asztalos Sándor-utca 4. szám, sürgősen eladó 45.000 koronáért, igen kedvező feltételek mellett. Bővebbet Wätz, Temesvár Royal-kávéház. 771

Zhökölly-tér

és Aulich Lajos-utca sarkán modern 5 szobás lakás mellékhelyiségekkel május 1-ére kiadó. Bővebbet Aulich-utca 1. 845

In elligens

előrusító kisasszonyt keresek. Kutányi J. Vörösmarty-u. 1. 862

Kerpel Jzso

ajánlja 100,000 kötetes kölcsönkönyvtárát, melyben minden újdonság azonnal kapható. 30.000 kötetes zenemű-kölcsönző intézet. Előnyös vidéki bérlet zeneművekre és könyvekre. Veszek egész könyvtárakat és hangjegyeket legmagasabb áron. Üzleti könyvek, u. m. strazzák, naplók, stb. gyári raktára. Irodai cikkekben különlegességek. A Révai Lexikon részletfizetésre is kapható. Kerpel Jzso könyv- és papirkereskedése Aradon. 4071

6000 koronát

jövedelmező ház 40.000 koronáért kedvező feltételek mellett eladó. Bővebbet Arad, Határ-utca 19. 874

Keresünk vételre

modern könyveket, egész könyvtárakat. Ingusz I. és Fia könyvkereskedése Arad, Andrassy-tér 16. Gyakornokok felvétetnek Andrassy-teri üzletünkben. Keresünk vételre egy használt Wertheim szekrényt. 555

Javaszi női kabátok és felöltők

megérkeztek, 15 koronától feljebb minden árban. Hoffmann Sándor, Színház-épület. 4268

Keresek

növendék leányom mellé a délutáni órákra egy intelligens fiatal vidám leányt, aki este 7 óráig leányommal foglalkozna és szórakoztatná. Bővebb felvilágosítást ad e lap kiadóhivatala. 891

Egy csinosan berendezett

fodrászüzlet jóforgalmu helyen, közel a vasúthoz, külföldre való elutazás miatt azonnal eladó. Cim a kiadóban. 833

Gyakoriatiai bíró,

szükség esetén óvadékkal rendelkező irodistanó helyet változtatni óhajt. Szives felhívásokat „Megbízható” címre e lap kiadóhivatalába kér. 896

Telefon 410.

WINKLER JÓZSEF

szőlővessző és szőlőoltvány termelő
Arad, Batthyány-u. 13.

Van szerencsém a t. szőlőbirtokos urak szives tudomására hozni, hogy ez évi terméséből nagymennyiségű kiváló szép fajtisza, dugyökérzetű bor és csemegefajta

SZŐLŐOLTVÁNY

ugyszintén szőlők pótlására kiválóan alkalmas 1 és 2 éves gyökeres Riparia Portalis szőlővessző kerül eladásra mérsékelt árak mellett. Bővebb felvilágosítással és árajánlással szivesen szolgál

4101 Winkler József,
Arad, Batthyány-u. 13.

Ingyen kísérletezésre.

Költőgépek

szabadalmazva, 10 év óta a legjobban bevált házi és vadásznyasok tojásai kiköltésére, 45 koronától felfelé. Tudakozódhatni egész Magyarországon.

G. Mücke, Reichenberg No. 23.
bei Wien. 637

Szalkai Arminné

himző és fehérneművállalata

Arad, Waitzer János-u. 13.

Női, férfi és gyermek kelen-gyék készítése rövid idő alatt a legfinomabb hozzávalókkal, elsőrendű kivitelben készülnek. 4091

Uri leányok

fehérnemű varráshoz és himzéshez oktatásra fölvetnek.

MALEK D.

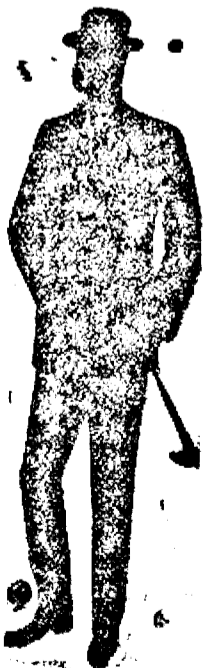
ANGOL URI-SZABÓ ÉS KATONAI
EGYENRUHAZATI MŰTERME

ANDRÁSSY-TÉR 5. SZÁM.

LLOYD-PALOTA.

Legizlésebb ruhák remek szabással jutányos árban készítettnek.

Állandó nagy raktár elsőrendű minőségű bel- és külföldi szövetekben. 208

Vidéki meghívásra bármikor készséggel személyesen megyek.

Tavaszi angol divatszövet újdonságok óriási választékban megérkeztek.

Előnyös feltételek.

Dijmentes vasalás!

!!Hirnévre!!

akarok szert tenni az Olcsóság terén! Ezt csakis úgy érhetem el, ha jó és szép árut olcsón adok. — Elvem eddig is az volt, hogy a legjobbat, a legjavából, kevés pénzért adjak, amiről már számosan meggyőződést szereztek.

Áruimra még eddig panasz nem volt! Tehát

saját érdekében nézze meg azt a hatalmas választéku

cipő, kalap és uri divat cikkeket, melyek a tavaszi Saisonra már most megérkeztek.

Kérem, ügyeljen a cégre!

KORÁNYI JENŐ
Szabadság-tér 3. szám.

(A volt Winternitz-féle helyiség.)

Nagy cipőjavító-műhely a vevőközönség rendelkezésére áll. Mérték utáni rendelések 24 óra alatt eszközöltetnek

Kérem kirakataim megtekintését.

**Reklám nélkül is
mindenki tudja, hogy**

Lovas Károly lakás- és ablak-
tisztítónak
porszívó-gépje van, hogy telefon-száma 789.,
hogy Mihály-utca 86b. szám alatt lakik.

333

**Alkalmi vételek
és eladások**

ékszertárgyakban

arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb
óra- és ékszerraktára

Deutsch Izidor

órás és ékszerész
Weitzer Janos-utca, Minorita-pa'ota

591

Zálogcédulák

arany és ezüstneműek, gyémánt és brilliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyakra átcsereletnek
TELEFON 438. TELEKON 438.

**Vendéglők, kávé-
házak és fűszer-
üzletek** 418

adásvételét

ingyen közvetíti és
sörkölcsönöket
leggyorsabban ki-
cskőzől

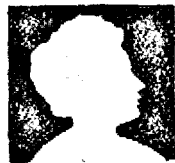
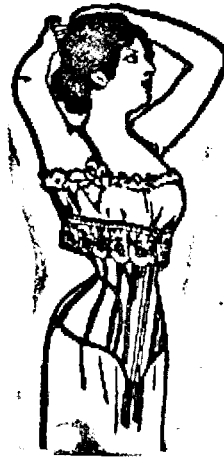
Leonhardt

Arad, Fehér Kereszt-szálloda.

Valódi 4578
francia mellfűzők
különlegességek
kizárólagos raktára
Varga D. Dani

Arad, András-tér 20
Fűzőkhöz külön próbaterem.
Ernyő különlegességeken dus
választék. Javítások és villany-
ernyő készítesek elfogadtatnak.
Városi és megyei telefon 808.

Egy okos fej

elsajátítja azon vívmányokat, melyekkel a táp-
szerkémia a háziasszonyt megajándékozta.

Dr. Oetker sütepora á 12 f. elesztő pótlásául szolgál, mellet kuglófokat linzi és más egyéb tortákat, valamint minde nemű süteményeket és készleteket lazábbakká, nagyobbakká, jobb ízűvé és könnyebben emészhetővé tesz.
Dr. Oetker pudingpora á 12 f. tej el főzve, gyermekeknek és felnőtteknek csontot képző, nagy-erű és olcsó utóel-delt gyűjt.
Dr. Oetker vanillincukra á 12 f. csokoládé, tea, puding, tej, mártás és crème vanilliazá ára sőt gál és teljesen pótolja a drága vanillia-csövet. Egy csomag tartalma 2-3 jó vanillia-csőnek felel meg.

Kimerítő használati utasítás minden csomagon. Kapható minden élelmiszer üzletben, valamint drogériában. Vények ingyen.

Dr. OETKER, Baden-Wien.

455

Permetező javítások elfogadtatnak.

• M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

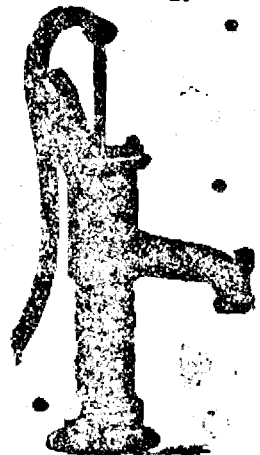
és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közsegeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belső

gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig-Otto

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő.

Arad, Rákóczi-utca 27 57

Három napon át

kirakatokban nagyobb mennyiségű fehér és színes á-jour kávékészletek megtekinthetők, legújabb minták. — Mindannyi megrendelt áru.

481

ROSENBLÜH H. = TÁRSA

Szabadság-tér 19. szám.